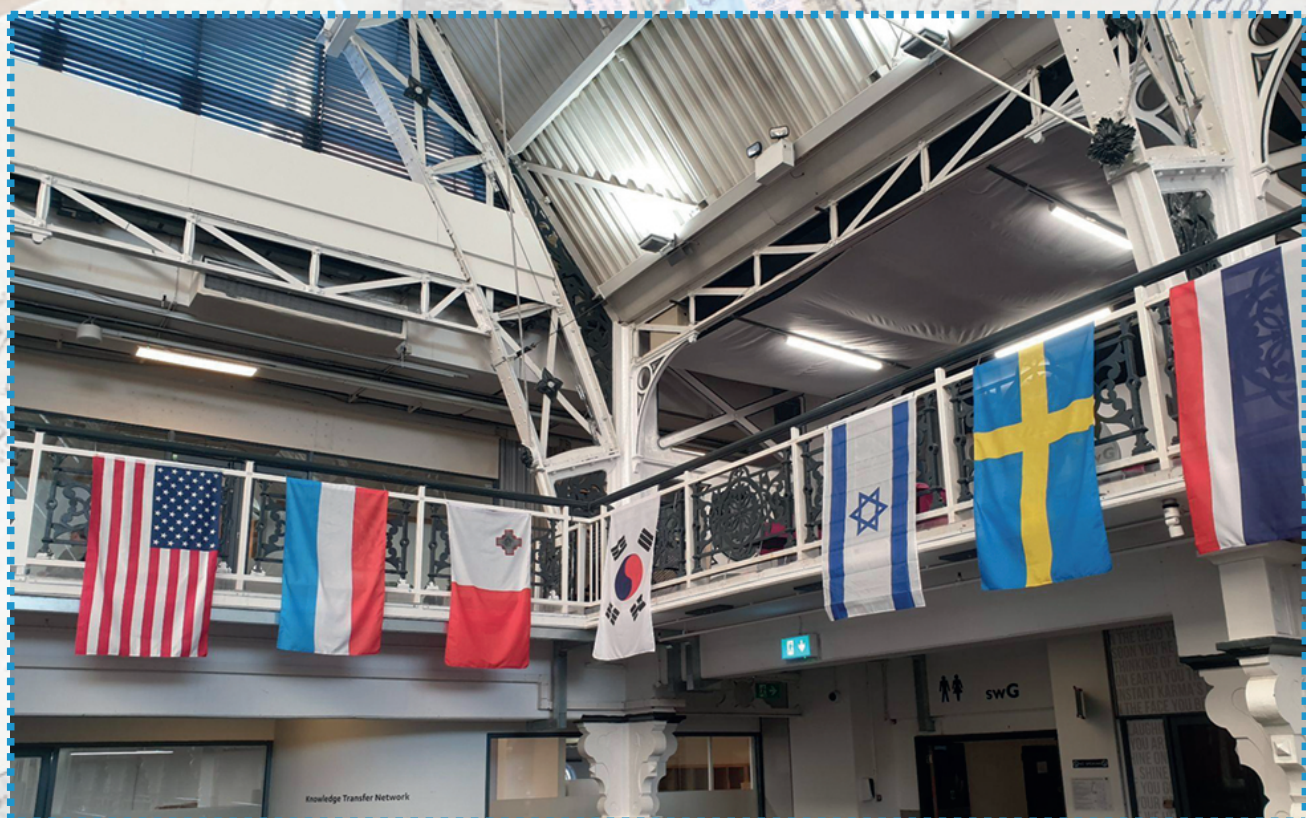

שכל

מגזין

הבולאי

גליון מס' 124 | אייר תשפ"ב | מאי 2022 | המחיר: 30 ש"ח

דגל ישראל מתנוסס בתערוכת לונדון 2022

קוראים יקרים,

עם החזרה למה שמסתמן כשגרה אחרי שנתיים לא פשוטות בצל מגפת הקורונה ועל אף המלחמה האכזרית שאסרה רוסיה על אוקראינה בפברואר האחרון, נדמה שעולם הבולאות חוזר במלוא הכוח לפעילות ששותקה משך כל תקופת הסגרים, הריחוק החברתי והגבלות התנועה והנסיעה. תערוכות בולאיות ברחבי העולם שנדחו בשנתיים האחרונות שבו להתקיים ובולאים חזרו לנסוע ולהציג את אוספיהם ברחבי העולם כבעבר, אף כי כעת ברור כבר לכולם כי אותה שגרה שמשך שנתיים כולם פיללו לשובה, היא כבר שגרה אחרת. יש בשגרה זאת לא מעט ממאפייני שגרת העבר, אך משולבים בה עתה מאפיינים חדשים שנוספו לה, הרחיבו אותה והעשירו אותה בעקבות שנתיים של עבודה מרוחקת שחייבו פתרונות יצירתיים, מקוונים בעיקרם, כדי לשמור על קשר ועל פעולה רציפה ככל הניתן.

עם שובו של עולם הבולאות לפעילות, שבה גם הפעילות הבולאית בישראל לפעולה ביתר שאת. מציגים ישראלים מגיעים לתערוכות בולים חשובות ברחבי העולם, רושמים הצלחות יפות וזוכים לציונים לשבח. גיליון זה משקף רק מעט מזעיר מהצלחות הבולאים הישראלים מעבר לים, כפי שמלמדים דיווחיהם של לס גלסמן ושל יורם לוביאניקר ששימשו כקומיסרים הישראלים בתערוכות הבולים שהתקיימו בחודשים האחרונים בלונדון ובאיחוד האמירויות הערביות (בהתאמה). דיווחים על תערוכות נוספות והצלחות ישראליות נוספות יובאו בגיליונות הבאים של "שביל".

לצד החזרה לשגרת פעילות סדירה בעולם התערוכות והמסחר, גם ההתאחדות חוזרת לשגרת פעילות, אחרי שנתיים של שינויים דרמטיים. לצד ההשבתה הכפויה של פעילויות רבות, עברה ההתאחדות שורה של שינויים פרסונליים וארגוניים, שבראשם מעבר משרדי ההתאחדות – שכבר דובר בו על גבי עמודים אלה מספר פעמים בעבר – לרחוב אבן גבירול בתל אביב, השקת אתר האינטרנט החדש של ההתאחדות, פתיחת ספריית ההתאחדות החדשה לקהל האספנים וחברי האגודה וארגון של שתי תערוכות וירטואליות גדולות בשנה החולפת. גולת הכותרת של פעילות ההתאחדות בתקופה הקרובה היא תחילתה של סדרת המפגשים "בוקר של בולים" שיתקיימו בימי שישי אחת לתקופה במשרדי ההתאחדות בתל אביב. מפגש הפתיחה של הסדרה יתקיים ביום שישי, 24 ביוני 2022, צפוי לכלול הצגה של פריטים שונים מתוך אוספיהם של מספר אספנים חברי האגודה וכן מכירה פומבית, לצד פעילויות נוספות. אנו מזמינים את כלל חברי האגודה להשתתף בפעילות שאיננה כרוכה בתשלום ולהתחיל איתנו מסורת חדשה שכולנו שואפים תהפוך להיות מעמדי התווך של פעילות ההתאחדות בשנים הבאות. פריטים מלאים על המפגש תוכלו לראות על השער האחורי של גיליון זה.

הגיליון שלפניכם כולל, כרגיל, גם שורה של מאמרים מעניינים, הממשיכים חלקים ראשונים שהופיעו בגיליונות קודמים של "שביל": חלקו השני של המאמר של יהודה קליינר על משלוח דואר לפני המצאת הבול, הכולל פריטים מאלפים וייחודיים מאין כמותם המלמדים שיעור מרתק על התפתחות שליחת הדואר ותעריפה לאורך השנים שקדמו לשימוש בבולים. לצידו, מופיע חלקו השלישי והאחרון של מאמרו של יעקב כהן על נתיבי הדואר היבשתי דרך המדבר הסורי-עיראקי, וגם בו פריטים יוצאי דופן והתחקות דקדקנית אחר המסלולים שעברו פריטי דואר שנשלחו בדרך היבשה, במסלולים שונים ששיקפו אילוצים פוליטיים וביטחוניים שונים במזרח התיכון של שנות ה-20 וה-30 של המאה הקודמת. בפתחו של הגיליון מאמר קצר ורלוונטי במיוחד של עמוס אלטר על בוליה הראשונים של אוקראינה במהלך האפיוזדה הקצרה שבה הייתה מדינה עצמאית, בטרם סופחה לברית המועצות, שלא היו אלא בולים רוסיים שעליהם הודפסו באופן פרטיזני הדפסירכב של סמל הטרידנט האוקראיני. לצד מאמרים אלה, כולל הגיליון גם מדור מיוחד, שבו מתארח המשורר והיוצר רוני סומק, שכבר שנים יוצר הדפסים וקולאז'ים שכוכביהם הראשיים הם בולים מכל רחבי העולם, לצד שירתו הנפלאה. סומק הקדים לשירים ולהדפסים טקסט קצר שבו הוא מתאר את המקום החם השמור לבולים בחייו וביצירתו.

אנחנו מאחלים לכולכם קיץ נעים ופורה של פעילות ללא הפסקה וללא מגבלות. אנחנו מקווים שתמצאו עניין בגיליון ומזמינים אתכם לשלוח לנו מאמרים חדשים או מאמרי תגובה לפרסום בגיליונות הבאים, בכתובת המצוינת לעיל.

עידן בריר
עורך "שביל"

מגזין
הבולאים
בישראל

בהוצאת התאחדות בולאי ישראל

גיליון מס' 124

אייר תשפ"ב – מאי 2022

מחיר: 30 ש"ח מנוי שנתי: 100 ש"ח

מען המערכת לפניות ולמנויים: ת.ד. 3301, ת"א 6103201

טל: 03-6295547 • פקס: 03-5259716

Email: idanbarir@gmail.com • www.israelphilately.org.il

עורך: עידן בריר

עיצוב גרפי: א. אורן הפקות דפוס

הפקה: א. אורן הפקות דפוס, שדרות רוטשילד 109, ת"א

תוכן העניינים

דבר העורך. 2

כנס יום הבולאות ה-34

כנס יום הבולאות ה-34 – חלק שני /

סיכום: עידן בריר 3

היסטוריה של הדואר

"אנחנו על המפה" נוסח אוקראינה, 1918 /

עמוס אלטר. 7

כיצד נשלחו מכתבים לפני המצאת הבול

הראשון (חלק ב') / יהודה קליינר 9

דואר יבשתי דרך המדבר הסורי-עיראקי

בתקופת המנדט הבריטי / יעקב כהן. 16

פעילות בולאית מעבר לים

הצלחות ישראליות בתערוכות הבולים

הבינלאומית לונדון 2022 / לס גלסמן 22

ישראל השתתפה בתערוכות בולים בדובאי /

יורם לוביאניקר 24

בולים ואמנות

רוני סומק – על שירה ויצירה בבולים 26

עדכון קטלוג בולי ישראל. 31

חותמות דואר ישראל 34

כנס יום הבולאות ה־34

חלק שני של תקצירי ההרצאות שניתנו ביום הבולאות השנתי,
בתאריך 30 בנובמבר 2021

סיכום: עידן ברי

מנחם לדור:

המקצוע השני העתיק בעולם – שירותים חשאיים

ההרצאה השנייה מבין ההרצאות ביום הבולאות הייתה הרצאתו של מנחם לדור שהציג את האוסף שלו העוסק במקצוע הריגול. מדובר באוסף תימאטי שיש ביסודו תוכנית מסודרת, המבוססת על ענפי המודיעין השונים – humint (מודיעין אנושי), visint (מודיעין חזותי), sigint (מודיעין אותות), osint (מודיעין של מקורות גלויים), psyops (לוחמה פסיכולוגית) וכן counterintelligence (ריגול נגדי).

המודיעין מבקש ללמוד על צבא או על מדינה אחרת ולהבין את יכולותיו הצבאיות עד הפרטים הקטנים ביותר, החל מן היכולות הקרובות של אמצעי לחימה שונים, סדרי כוחות ומיקומם בכל רגע ועד מיקומם של אמצעי תצפית ואיסוף או מכשירי האזנה. המודיעין עוסק גם בכוונות הצד השני ובמקומות האסטרטגיות שלו ואת כל המידה המודיעינית הנאסף על ידי כוחות המודיעין מגישים בסופו של דבר כהמלצות למקבלי ההחלטות.

האוסף שהציג לדור בהרצאתו, שהוצג בתערוכת נטבול 2021, נפתח בהצגת בולים שנוגעים בארגוני המודיעין של מדינות שונות ובכללן ישראל, ארצות הברית, רוסיה ואחרות. בעמוד המוקדש למודיעין הישראלי, הציג לדור בולים המראים תמונות של בכירים במנגנוני המודיעין, בולים הנוגעים למוסד ולפעילותו וכן בולים המציגים כמה מתחומי הפעילות הייחודיים למודיעין הישראלי ובראשם סיוע להעלאת יהודים ממדינות שונות ורדיפת פושעי מלחמה נאצים.

מסגרת נוספת שהציג לדור עסקה בדואר דיפלומטי. הסגל הדיפלומטי המוצב בארצות השונות מתכתב עם הבית באמצעות דואר דיפלומטי, שהוא דואר שאסור לגעת בו ואסור לפתוח את השק שבו הוא מועבר. מוצגים שהראה לדור בחלק זה היו מעטפה שהעביר שגריר צרפת במוסקבה לשר החוץ הצרפתי. מעטפה נוספת שהציג לדור, של דואר דיפלומטי אמריקני, כללה בולים מהודו וחותמת דואר מושינגטון. הסיבה לכך היא שדיפלומט שנמצא במדינה זרה ואין לו דרך לקנות בולים של מדינתו, רשאי לקנות בולים של דואר פנימי רגיל ולשלוח את זה בדואר הדיפלומטי לארצו, שבה משרד החוץ דואג להעביר את המכתב ליעדו.

המסגרות הבאות שהציג לדור עסקו במקצועות הריגול השונים, כפי שהציג אותם בראשית דבריו. מסגרת אחרת הוקדשה למקורות המילה "ריגול" ששורשיה בתנ"ך, מן המרגלים שנשלחו לתור את ארץ כנען במצוות משה רבנו והלכו בה ברגל. מסגרת אחרת עסקה בפעילויות ריגול משנות מלחמת העולם השנייה בשטחי אירופה. פריט מעניין במיוחד שהציג לדור הוא גיליון שלם של בולים של הרזיסטנס, תנועת ההתנגדות הצרפתית לנאצים, שבשל כמויות הדואר הגדולות ששלח, החזיק בית דפוס מיוחד לבולים מזויפים. מטרת הבולים המזויפים לא הייתה פגיעה באספנים אלא פגיעה בהכנסות שירות הדואר הצרפתי דאז.

מסגרת אחרת מוקדשת לריגול של מדינות אחר פרויקט גרעין של מדינות אויב, החל מן הריגול הסובייטי אחר פרויקט הגרעין האמריקני והמדענים שעבדו במסגרתו וכלה בריגול הנאצי אחר מדעני גרעין בריטיים ובראשם המדען נילס בוהר. כחלק מפעילויות הריגול הללו, ציין לדור גם את הניסיון הבריטי לפגוע במתקן המים הכבדים הנאצי בוהמורק שבנורבגיה. בכלל פעילויות המודיעין נגד מתקני גרעין, צוין גם המבצע הישראלי לפגיעה בכור הגרעיני בעיראק בשנת 1981.

המסגרת הבאה הוקדשה לתקופת המלחמה הקרה ופעילויות הריגול הרבות שהתנהלו במסגרתה. אחד הבולים היה בול המוקדש לרומן "ד"ר ז'ורואגו" והאופן שבו עשה ב־CIA שימוש ברומן שהוברח משטחי ברה"מ לטובת תעמולה אנטי־סובייטית. בול אחר היה בול לזכרו של נשיא סוריה שופרי אל־קוואטלי, שה־CIA פעל במרץ על מנת להדיחו עד שלבסוף הצליח בכך. בולים נוספים עסקו בניסיונות האמריקניים להדיח את שליט קובה פידל קסטרו והפעילות הנמרצת שנלוותה לניסיונות אלה, כולל רעיונות להחדיר חומרי רעל לתוך הסיגרים של קסטרו. בולים אחרים הוקדשו לניסיונות של סטלין לחסל את שליט יוגוסלביה טיטו ולהתערבות האמריקנית בהדחת נשיא איראן, מוחמד מוסאדק בשנות ה־50 של המאה הקודמת.

בחלק שהוקדש למודיעין החזותי הוצגו בולים המוקדשים לאמצעי תצפית וריגול, לרבות בלוני תצפית צבאיים שהועלו לאוויר כבר במלחמת האזרחים האמריקנית ובהם נוצרה בעיה איך התצפיתן היושב על הבלון מעביר את המידע שאסף בגובה אל מפעיליו על הקרקע, כמאה מטרים מתחתיו. בולים אחרים הנציחו את פעילותן של יוני הריגול הצבאיות במלחמת העולם הראשונה וכן

הרבים והנדירים הנמצאים באוסף אלכסנדר, היה בסיפורים שמאחורי הפריטים: מי שלח את המכתב, למי היה מיועד המכתב, מהיכן נשלח המכתב, מדוע נשלח המכתב וכיוצא באלה. גם אם לעתים הניסיון לענות על השאלות הללו מסתכם בהבנה שלא ניתן ללמוד מן המכתבים האילמים יותר ממה שהם מלמדים אותנו על תולדות הדואר, רימור הצליח לקבץ לצורך ההרצאה מספר פריטים שמאחוריהם סיפורים מעניינים.

הפריט הראשון היה מכתב שנשלח מיפו לאתונה בשנת 1871. הפריט הוא בעל ערך רק בכל הנוגע לתולדות הדואר משום שהוא הפריט היחיד הידוע המתעד את הסכם הדואר המיוחד שחתמו צרפת ויוון ב־1866 ולפי ניתן לשלוח מבתי דואר צרפתיים מכתבים ליוון ללא ביול מראש ודמי הדואר יגבו ביוון מן המקבל. הסכם זה היה בתוקף עד סוף יולי 1871 והמכתב המוצג נשלח כחודשיים לפני סוף תוקפו של ההסכם. המכתב נשלח מבית הדואר הצרפתי ביפו ללא ביול ועם הגיעו ליוון, נגבה מחיר המשלוח, 45 לפטא, מן הנמען. גם המסלול שעבר המכתב בדרכו מיפו לאתונה, כפי שמספרות החותמות, היה מעניין: לביירות, לאיזמיר וממנה לפיראוס.

מי שפתח את המכתב קרע את שמו של השולח ולא ניתן לפענח אותו על גבי המעטפה, אבל למרבה המזל המכתב עצמו נותר בתוך המעטפה וניתן לחלק ממנו את שם השולחת – מרי בריסקו בולדווין. בלדווין, ילידת 1811, הייתה מיסיונרית אמריקנית שהשתקעה באתונה ועבדה בה בבית־ספר של המיסיון משך למעלה משלושים עד שעברה למיסיון ביפו והקימה בה בית־ספר מיסיונרי לבנים. הסיבה שבגללה עברה בולדווין ליפו הייתה העובדה שאחייה, ג'ון בולדווין היי הפך לסגן הקונסול האמריקני ביפו והזמין אותה לשרת את האינטרסים האמריקניים בעיר. בשנת 1871 היו ביפו בסך הכל כשישה אמריקנים ביפו ולכן היה קל באופן יחסי לאתר את מקור המכתב.

במכתב של בולדווין לקונסוליה האמריקנית באתונה היא הודיעה כי אחייה נמצא בלונדון בדרכו חזרה ליפו וכי החדשות אודותיו הן כי הוא התחתן עם "גברת חסודה מפילדלפיה היכולה להצטרף לעבודת המיסיון". מצבתה של מרי בולדווין נמצאת בבית הקברות הפרוטסטנטי של יפו ורימור הציג בהרצאתו את תמונתה והמעניין הוא שעל אותה מצבה מצוין גם שמה של אותה "גברת חסודה", קורנליה הולמס היי שמה, שנקברה באותה חלקת קבר ולצידה גם בעלה ג'ון היי.

הפריט הבא שהציג רימור הייתה גלויה שנשלחה מארצות הברית לירושלים בשנת 1896. המעטפה נשלחה מהעיר דה מוין במדינת איווה לירושלים והמעניין על הגלויה הייתה החותמת התלת לשונית של ירושלים ששימשה במקרה זה כחותמת קבלה. שולח הגלויה היה אדם בשם אשר ליפמן זרחי, הרב של קהילת דה מוין, והנמען היה אברהם משה לונץ, הידוע כהיסטוריון העיוור של ירושלים ושל ארץ ישראל באותה תקופה. למרות עיוורונו, לונץ פרסם רבות בנושאי ארץ ישראל והפרסום החשוב של לונץ באותה תקופה היה "לוח ארץ ישראל" שראה אור מדי שנה. רימור הראה כי על גבי הגלויה ששלח זרחי ללונץ, שניהם ילידי קובנה, הוא כתב לו בעברית שהוא לא מוצא בעירו קונים ללוח ארץ ישראל ששלח לו לונץ משום שרק מעטים בעיר קוראים עברית והוא ביקש להחזיר לו את מחירו. משום

של מטוסי ריגול מודרניים ושל לווייני ריגול בני תקופתנו. גם המאמץ למיפוי צבאי של שטחי אויב היו נושא שהופיע על בולים ולצידו גם המאמצים להטעות את תצפיות האויב על פני הקרקע, לרבות המאמץ של הגנרל פטון שפיקד על מבצע הטעייה אמריקני בדרום בריטניה לקראת הפלישה לנורמנדי, שבמהלכו העמידו האמריקנים מראית עין של הצבת ארמיה שלמה, כולל הצבת מבניידמה ופעילות תקשורתית נמרצת, שמטרתם הייתה לשכנע את הגרמנים שנערכים במקום כוחות גדולים, בעוד שבמציאות לא היו במקום כמעט כוחות. בחלק שהוקדש למודיעין אותות, הציג לדור מספר בולים שהוקדשו לשיטות מוקדמות להעברת מידע באמצעות עשן ופנסים או באמצעות רצים וכן מערכת התקשורת האופטית הצרפתית מראשית המאה ה־19, שבה הועברו אותו בין בניינים שנבנו על ראשי גבעות ואפשרו העברה של ידיעות על פני מאות קילומטרים בתוך שעות בודדות. בולים נוספים הוקדשו להתפתחות הטלגרף והטלפוגרף וההצפנה של השדרים שהועברו על גביהם, ובהמשך גם לפיתוח גלי הרדיו וההצפנה שפותחה לשדרי הרדיו. ההצפנה הייתה תמיד אחד מהיכולות המרכזיות שנדרשו משירותי מודיעין ובין ושורשיה חוזרים כבר לצופן אתב"ש במקרא, כפי שמופיע בספר ירמיהו. צפנים והצפנה המשיכו ללוות את התרבות האנושית לאורך כל ההיסטוריה ולדור הציג מספר פריטים הנוגעים לסוגית ההצפנה ופיצוחה, בדגש על מכונת הפיצוח של קוד האניגמה הנאצי של אלן טיורינג, שלה הוקדש בול בריטי מיוחד וכן לקרב מידווי באוקיינוס השקט במלחמת העולם השנייה, שהניצחון בו הושג רק בזכות יכולת הפיצוח האמריקנית של הצפנים היפניים.

בסיום ההרצאה הקדיש לדור מספר דקות לבולים הנוגעים ללוחמת סייבר מודרנית, למודיעין של מקורות גלויים, שהיה ענף מודיעין חשוב בעבר אך זוהר הועם בעשורים האחרונים עם עליית האינטרנט וזמינות החיפוש בו. ענפים נוספים של ריגול שציין לדור הם ריגול תעשייתי וכן לוחמה פסיכולוגית שכללה, כאמור, גם הנפקה של בולים מזויפים וכן בולי פרופגנדה שהיו בולים ששונו באופן מכוון על מנת להעביר באמצעותם מסרים תעמולתיים. את ההרצאה חתם לדור בדוגמאות של בולים וגלויות הקוראים לאזרחים לשמור על לשונם ולהיזהר בבני שיחם לבל יגלו להם מידע מסווג וכן צנזורה על פריטי דואר שונים, כולל דוגמה לגלויה של יהודי תושב תל אביב ששלח בשנת 1944 גלויה שעליה חותמות צנזורה בריטיות ביציאה וחותמות של הצלב האדום ושל גרמניה. הגלויה מוענה לשבוי מלחמה יהודי שהוחזק בגרמניה. שבוי מלחמה זה היה אביו של לדור.

משה רימור: ההיסטוריה שמאחורי ההיסטוריה הבולאית

ההרצאה שחתמה את יום הבולאות הייתה ההרצאה של משה רימור, המשמש זה כשנה וחצי כאוצר של אוסף צבי אלכסנדר. כבר בראשית דבריו ציין רימור כי עיקר העניין שלו במגע עם החומרים

והיה לו אף קשר לארץ ישראל: בשנת 1920 הוא הגיע לארץ ישראל והפך לעוזרו של מושל ירושלים רונלד סטורס ולאחר תפקיד נוסף שמילא בסיירה לאון, הוא שב לירושלים בשנת 1928 והופך למזכיר הראשי של ממשלת המנדט. כאשר פרצו אירועי 1929, היה לוק הנציב העליון בפועל בשל חילופי הנציבים ונתפס על-ידי היישוב היהודי כעוין מאוד ליהודים, על אף מוצאו היהודי.

הפריט הבא היה מכתב שנשלח מירושלים לאפיפיור ברומא בשנת 1910. ההיבט המעניין במכתב הזה הוא שנכתב עליו "האפיפיור ה־13" (Papst XIII) אך ניכר כי מישוה מחק את התוספת המצינית את הספרה 3 בספרות הרומיות והותיר את זה "האפיפיור ה־10". השאלה הנשאלת היא למה זה קרה? מסתבר שהאפיפיור לאו ה־13 כיהן כאפיפיור משך שנים רבות, עד 1903, ובשנה זו החליף אותו האפיפיור פיוס ה־10. השערתו של רימר היא כי מי ששלח את המכתב לא היה מעודכן לגמרי על חילופי האפיפיור והמעניין הוא שלמרות שהוא שלח מכתב לאפיפיור הוא בחר שלא להחליף את המעטפה אלא לשלוח את המכתב על אותה מעטפה תוך מחיקת הספרות.

פריט נוסף הוא גלויה שנשלחה מהמושבה מגדל באמצעות בית הדואר בטבריה לזגירז' שבפולין בשנת 1914 באמצעות הדואר העות'מאני. המעניין הוא שהמכתב, שנכתב בבוקר ה־14 ביולי 1914, הוחתם בבית הדואר בתאריך זה וכשהגיע לפולין הוחתם בחותמת הנושא את אותו תאריך. כמובן שהמכתב לא הגיע באותו יום לפולין, אלא 13 ימים לאחר מכן, שהם ההבדל בין הלוח הגרגוריאני לבין הלוח היוליאני. שולח המכתב היה מנחם ברלינר, תלמיד ישיבה פולני שהגיע לארץ ישראל כחלוץ ושב לפולין כשנתיים מאוחר יותר, והנמען היה אביו, דוד ברלינר. ברלינר מתאר במכתב טיול שעשה בארץ ישראל ואומר שממגדל הוא ימשיך צפונה ואולי יגיע עד מטולה. ארכיון של כלל מכתביו של ברלינר נמצא בידי של רימר והוא הצליח להתחקות אחר כל מסלול הטיול שלו בארץ ישראל.

הפריט הבא היה גלויה שנשלחה ממעאן שבעבר הירדן לירושלים בשנת 1914, כבר לאחר פריצתה של מלחמת העולם הראשונה. השולח היה יהודה בורלא, בן למשפחה ספרדית מירושלים ששירת כמתורגמן של קצינים גרמנים בצבא העות'מאני. מאוחר יותר הוא פרסם את זכרונותיו השירות במלחמת העולם בספר שנקרא "בלי כוכב". במכתב שכתב לאביו ממעאן, תיאר בורלא את יחסו עם "האדון", קרי מפקדו הגרמני ואמר כי הוא והיחידה שלו יוצאים למסע בן שמונה ימים במדבר שבמהלכו אינו יודע אם יוכל לכתוב למשפחתו ולעדכן אותה.

הפריט הבא היה שני מכתבים שנשלחו מגדרה בשנת 1918 – האחד נשלח לארצות הברית זמן קצר לאחר הכיבוש הבריטי של דרום ארץ ישראל. את המכתב כתב יעקב חזנוב, אחד מראשוני המתיישבים בגדרה (וקרוב משפחה של צבי אלכסנדר), לבנו עמרם שנסע ללמוד בארצות הברית ו"נתקע" בה לאורך המלחמה. המכתב נמסר למפקדת קורפוס הפרשים המדברי שחנתה ליד רחובות, נגבה עבורו פיאסטר אחד במזומן ללא ביול והוא הועבר למשרד הדואר הצבאי בביר סאלם שבו הודבק בול והוטבעה חותמת. המכתב הועבר למצרים ומשם עלה על אוניה אך האוניה נפגעה מטורפדו. ←

שלא ידע איך יוכל להעביר לו את הכסף אמר לו זרחי כי בקרוב יישלח סכום כסף שנאסף בעירו לוועד הכולל בירושלים והוא יוסיף לסכום זה את מחיר הלוח.

הפריט הבא היה מכתב שנשלח מירושלים לפריז בשנת 1897 בדואר רשום של הדואר האוסטרי באמצעות קו הספנות הצרפתי T דרך פורט סעיד. זהו פריט שיש לו חשיבות מבחינת תולדות הדואר, אך ערכו העיקרי הוא ערכו הציוני. שולח המכתב היה אליעזר בן יהודה, עורך עיתון "הצבי" והנמען היה מקס נורדאו, סגנו של הרצל. בתוך המעטפה לא היה מכתב שמתוכו ניתן להבין על מה דיברו השניים ולכן ציין רימר כי אין לו אלא לעשות מעט ספקולציות בעניין. ייתכן שהם דיברו על הקונגרס הציוני הראשון שנערך רק שבוע קודם לכן. רימר בדק מה הופיע בעיתון "הצבי" באותו שבוע וגילה שבגיליון שפורסם רק שלושה ימים לפני משלוח המכתב, ציין בן יהודה בחגיגות שמקס נורדאו יתחיל לכתוב בעיתון מעת לעת, אירוע שהיה בעל חשיבות רבה. כחודש לאחר מכן התפרסם מאמרו הראשון של נורדאו בעיתון. המעניין במאמר זה הייתה ההתפעמות שהביע נורדאו, שלא היה יהודי מאמין, מן העובדה שמאמרו יראה אור בירושלים, "אצל הכותל המערבי". עוד ציין נורדאו שתמיד התגאה בהיותו "מחבר גרמני" שטיפח את הלשון הגרמנית אך היום הוא מתבייש כי עליו להשתמש בשירותי מתרגם מגרמנית לעברית כדי שמאמרו יוכל לראות אור בעיתון. לבסוף הוא מכה על חטא כי "האנטישמיות אחרה לבוא לבני גילי. רגש היהודי שלנו נרדם, כי לא העירוהו תמיד שאגות האכזריות של האויב".

פריט נוסף שהציג רימר הייתה גלויה שנשלחה מהיאכטה בשנת 1904. המכתב נשלח מלב ים והועבר דרך הדואר ביפו והוחתם בחותמת הנדירה Colvap שמשמעותה "נשלח מלביים". רימר בדק את הספינה ששמה, "ארגונאוט", מופיע על הגלויה. הייתה זו אוניית פאר שהייתה מן הראשונות להתחיל את האופנה של הפלגות נופש. אחרי שעברה שיפוץ משמעותי בשנת 1898 הפכה הספינה לספינת תענוגות. הספינה הפליגה על חופה של ארץ ישראל מצפון לדרום עד שהגיע ליפו. רימר ציין כי מצא יומן מפורט של אחד מנוסעי הספינה שבעקבות קריאה בו הוא יודע לתאר בדיוק מה היה מסלולה של הספינה ומה עשו 120 נוסעיה בכל יום. היומן כלל גם תמונות מחיי הספינה, כולל תמונות ממשחק קריקט ששיחקו הנוסעים על הסיפון, וכן תמונות קבוצתיות של הנוסעים ואנשי הצוות, שככל הנראה שימשו בהמשך לצרכים שיווקיים.

הפריט הבא שהציג רימר הייתה איגרת שנשלחה מירושלים לסיירה לאון במערב אפריקה בשנת 1910. האיגרת היא איגרת פילטלית באופן מובהק שנשלחה מבית הדואר הרוסי בירושלים והשולח ביקש להדביק עליה את כל מלאי הבולים שנמכרו במשרד ושלח אותה בבילייתר ברור לסיירה לאון. על צידה האחורי של האיגרת נכתב בבירור Do not open, סימן ברור לכך שמדובר באיגרת פילטלית ולא במכתב ממשי. אך מי היה הנמען של המכתב, אדם בשם הארי צ'ארלס לוקאץ' (H.C. Lukach) היה דיפלומט בריטי, בן למשפחה יהודית מומרת ממוצא הונגרי, ששירת כמושל סיירה לאון. היה זה התפקיד הראשון שלו בשירת הדיפלומטי ונראה כי חברו לשירות היה אספן בולים ולוקאץ' ביקש ממנו לשלוח לו מזכרת מירושלים. אותו לוקאץ' שינה את שמו אחרי 1913 ל"לוק" (Luke)

לימים הסוערים של חילופי המלכים בירדן. המלך עבדאללה נרצח בתחילת 1951 ואז מועלה לשלטון המלך טלאל שעלו עליו טענות כי הוא מעורער בנפשו ואחרי שנה הוא הודח מתפקידו. השינוי המהיר הזה עשה בלגן גדול בבולאות הירדנית משום שהממלכה הזמינה בולים לציון המלכות של טלאל אך עד שהגיעו הבולים הללו המלך טלאל כבר לא היה המלך. הבולים הללו הושמדו בשריפה, אך מסתבר שהיה מי שהציל מספר בולים כאלה מן האש. רק בולים בודדים כאלה ידועים לנו כיום. באותה תקופה לקח שירות הדואר הירדני את כל הבולים שהצליח למצוא והדפיס עליהם הדפסי רכב שונים ומשונים על מנת להכניס אותם חזרה לשימוש. החשש הגדול היה שבבתי הדואר הגדולים של עמאן וירושלים לא יהיו מספיק בולים שניתן יהיה להשתמש בהם. מתוך חשש זה הכינו חותמת "שולם" ייחודית שהייתה אמורה להחליף את השימוש בבולים בדואר מקומי. במשרד הדואר בירושלים השתמשו בחותמת משך חמישה ימים, בין ה־23 ל־28 ביולי 1953 והמכתב הסתמי שהציג רימר סיפור מאוד ייחודי ומעניין את סיפור תקופת חילופי המלוכה בירדן.

בסופה של ההרצאה סיפר רימר על מיזם חדש שיצא לדרך בסוף שנת 2021 – "ארץ הצבי". במיזם זה מבקש רימר לקחת פריטים שונים מתוך אוסף אלכסנדר ולהתחקות אחר הסיפורים העומדים מאחוריהם. המיזם מופיע כולו באתר אינטרנט, בקישור <https://alexandersstampcollection.blogspot.com> והפריטים שהוצגו בהרצאתו של רימר כמו גם פריטים נוספים נסקרים בו. באחד הגיליונות הקרובים של "שבל" נסקור בהרחבה את המיזם. ■

האוניה לא טבעה והצליחו להציל ממנה את שקי הדואר והמכתב הזה הוחזר לשולח משום שכתובת הנמען נמחקה במים. על המכתב החוזר הוטבעה חותמת שאומרת שהמכתב ניזוק בגלל שפל למים. המעניין הוא שלצד המכתב הזה, היה גם מכתב נוסף שנשלח על־ידי חנוב באותו יום ונראה כמעט זהה למכתב הראשון, כולל אותה חותמת המעידה שנפגע מהנפילה למים. השאלה המעניינת היא מדוע חנוב שלח שני מכתבים זהים ובניסיון לקבל על כך תשובה, רימר הציג את המכתבים עצמם, שנותרו בתוך המעטפה. המכתב הראשון באמת נכתב לבן עמרם, שנמצא בקליפורניה, ובו כתב חנוב כי שלח לו הרבה מכתבים אך לא זכה לתשובה ממנו. הוא אמר לו שיכתוב מכתב גם לדודיו ויבקש מהם לעדכן אותו באשר לגורל בנו. המכתב השני אכן היה מכתב שכתב חנוב לגיסיו בניו יורק ובו אמר שכתב מכתבים רבים לבנו וגם להם אך לא קיבל תשובה מאיש מהם וביקש מהם להשיב לו בטלגרמה. הבן עמרם חי וחזר לארץ בשנת 1919.

פריט אחר היה מכתב שנשלח ב־2 ביולי 1935 מסיפונה של ספינת התענוגות של חברת "קווי ייצוא אמריקאיים" בשם Excambion. החברה נוסדה ב־1919 ובשנת 1929 הימרה על בניית ארבע אוניות פאר חדשות לגמרי שכונן "ארבעת האסים", אך התקופה הייתה גרועה מאוד להימורים מסוג כזה, בגלל המשבר הגדול בבורסה האמריקנית שהחל בשנה זו. החברה הציעה ללקוחותיה מסע תענוגות בין נמלי הים התיכון, משך 43 ימים ובמחיר של 595 דולר, כולל טיולי חוף שונים. לשם השוואה, מדובר בסדר גודל של כ־70,000 ש"ח במושגי ימינו. רימר ניסה להתחקות על המקום בים התיכון שממנו נשלחה המעטפה ולשם כך בדק את הברושרים של החברה המפרטים את מועדי ההפלגות. הוא מצא כי הספינה Excambion יצאה לדרך ב־11 ביוני מניו יורק והייתה בנמל בירות בין ה־1 וה־2 ביולי 1935, יום שליחת המכתב. על המכתב, שנשלח לסוחר בולים באלכסנדריה, הודבק בול אחד אמריקני ובול אחד מפלשתינה. המכתב נמסר ב־2 ביולי למשרד הדואר שעל האוניה וכבר ב־3 ביולי הספינה הגיעה לאלכסנדריה והמכתב הועבר ממנה לנמען.

רימר המשיך והציג ארבעה מכתבים שנשלחו בשנת 1950 מירושלים לעיר אל־חבאניה שבצ'יראק, אחד הבסיסים הגדולים של חיל האוויר הבריטי בעיראק. המכתבים הם פילטליים במובהק וכוללים בולים רבים מכפי שהיה צריך. המכתבים נשלחו כולם ביחד כפי שמעידים מספרי הרישום העוקבים. ארבעת המכתבים הקיימים באוסף אלכסנדר הם מתוך שישה מכתבים שנשלחו על־ידי הבישוף האנגליקני של ירושלים ווסטון סטיוארט. המכתבים נשלחו לקצין בחיל האוויר הבריטי שהיה חובב בולים ובתוכן המכתב ציין הבישוף שהוא שלח את המכתבים עם ביול יתר וכי המחיר ששילמה המזכירה שלו עבור הבולים גמר את הכסף בקופה עבור קרן הפליטים (כלומר לרכוש סדרות של הבולים שהוטלו כמס דואר בירדן לטובת הטיפול בפליטים). בתחתית המכתב ציין הקצין בכתב יד שב־16 בחודש הוא ענה על המכתב ושלה לידידו הבישוף צ'ק של 5 פאונד כאות תודה ופיצוי על ריקון קופת קרן הפליטים שלו.

הפריט האחרון להרצאה זו היה מכתב שנשלח מירושלים בשנת 1953. המכתב עצמו הוא לא מאוד מעניין אך הוא מחזיר אותנו

NEGEV HOLYLAND STAMPS

- מתקיימות מכירות פומביות פעמיים בשנה
- המעוניין בקטלוג מתבקש לפנות אלינו
- מעוניינים תמיד בחומר למכירות פומביות או לקניה

- ISRAEL, INTERIM, BRITISH MANDATE, OTTOMAN PERIOD, JUDAICA
- AUCTION ARE HELD TWICE A YEAR

Please write for a catalogue
Ask about special low vendor commission rates.

P.O.Box 8101 — TRENTON NJ 08650 USA
E-mail: LEADSTAMP@VERIZON.NET
Phone: 609-456-9508

"אנחנו על המפה" נוסח אוקראינה, 1918

עמוס אלטר

תמונה מס' 1: מפת אוקראינה העצמאית בין השנים 1920-1917

ע ד שיראה מאמר זה אור, ייתכן כי נכיר מפה שונה של אוקראינה, אך אותנו, הבולאים, מעניין דווקא העבר. על כן, זה המקום וזו הזדמנות מצוינת להיזכר בבוליה הראשונית שלו אוקראינה העצמאית, משנת 1918, שגבולותיה מוצגים במפה להלן (תמונה מס' 1).

בולים אלו מובאים מתוך פרק 5 של אוסף "הדפסי רכב" שלי, בפרק העוסק בשינוי ממשל, תת-פרק 5.2: הכרזת עצמאות. השאלה המרכזית בתת-פרק זה היא מדוע בוצע הדפס רכב ולא הונפק בול עצמאי. באוסף "הדפסי רכב" מוקדש מקום נכבד לשאלה זו, אך מפת קוצר היריעה לא אפרט בנושא זה כאן.

עצמאות זו של אוקראינה באה לקיצה מהר מאוד וכבר בשנת 1921, רק שלוש שנים לאחר הכרזת העצמאות, נבלעה "הרפובליקה הסוציאליסטית של אוקראינה" בתוך ברית המועצות.

בהסכם השלום בין גרמניה לרוסיה שנחתם ב־3 במארס 1918 (חוזה ברסט-ליטובסק) נקבעה בין השאר עצמאות ליחידה הגיאוגרפית שנקראה אוקראינה. כמו בהכרזות עצמאות רבות

תמונות מס' 2-3: מבחר הדפסי רכב של ה"טרידנט"

כ־60 בולים רוסיים, שהופיעו בסניפי הדואר החל בחודש אוגוסט 1918.

מידת המהימנות הדוארית של הפריטים המוצגים לעיל (תמונות מס' 2-3) נמצאת בסימן שאלה. גם המחקר המפורט של רודולף שכטר (הנמצא בספרית ההתאחדות) מתריע מפני הדפסים שלאחר מעשה ומזיופים למיניהם. אף על פי כן, עדיין יש עניין בולאי והיסטורי באוסף הקטן של הדפסי הטרידנט.

פתיחת קו החזית לשעבר שהפכה לגבול דה פקטו בין אוקראינה לגרמניה הביאה להתקפה מסוג אחר: בולאים גרמנים הסתערו על בתי הדואר באוקראינה, רכשו בולים ויזמו הדפסי רכב ובכך יצרו את הכר הפורה למחקר על אודות הפרק הבולאי הזה. ■

אחרות, בחרה המדינה החדשה לסמל את העצמאות בצורה של שימוש בבולי האדון לשעבר, קרי רוסיה הצארית. במקביל לכך, נופקה במדינה ביולי 1918 גם סדרה חדשה בת חמישה בולים. הסמל שנבחר היה ה"טרידנט", קלשון־תלת־שיניים, שהיה סמלו של ולדימיר הראשון, נסיך קייב (שנודע גם בשמו האוקראיני וולודימיר וכונה "הקדוש").

הממשלה האוקראינית החדשה תכננה לאסוף את בולי רוסיה מכל בתי הדואר ולבצע הדפס רכב מסודר ומרוכז, אך במהרה התברר כי אין אפשרות מעשית לקיום מבצע לוגיסטי רחב־היקף שכזה ומנהלי הדואר המקומיים הורשו לערוך הדפסים אלו בעצמם. כך נוצר מגוון של כ־100 ציורים של הקלשון, ששימשו להדפסה על

בולי תל אביב (י. צחור) בע"מ

TEL-AVIV STAMPS (Y. TSACHOR) LTD.

מכירה על פי הצעות מחיר בכתב
(Mail Auction)

מוקדמים * מנדט * מנהלת העם * דאר עברי
ישראל * חו"ל * יודאיקה * גלויות * ספרים

קטלוג מאוייר חינם

Web: telavivstamps.com • E-Mail: tastps@gmail.com

ת.ד. 16218 תל אביב, טלפון: 03-5226294, פקס: 03-5245088

כיצד נשלחו מכתבים לפני המצאת הבול הראשון (חלק ב')

יהודה קליינר

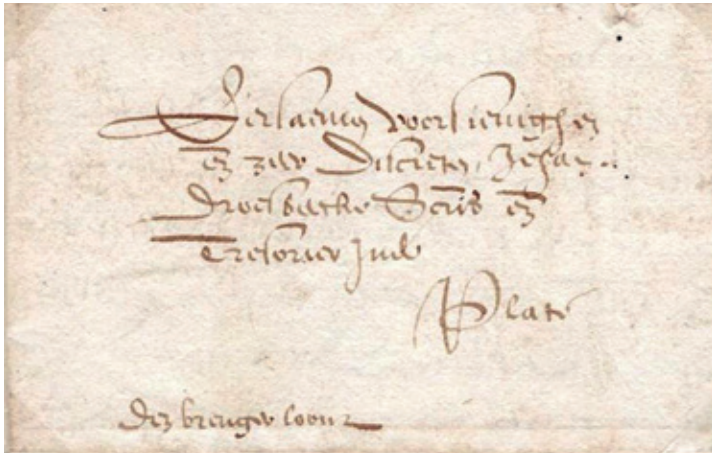
דמי דואר

דמי הדואר לא עניינו את הנמען/הסוחר הוונציאני. מהירות קבלת המכתב מאז שנשלח עניינה אותו לפחות כמו תוכנו. לכן, כאשר התקבל מכתב, מיהר הנמען לפתחו גם מתחת לכיפת השמים, מיד כשהשליח מסר לו אותו.

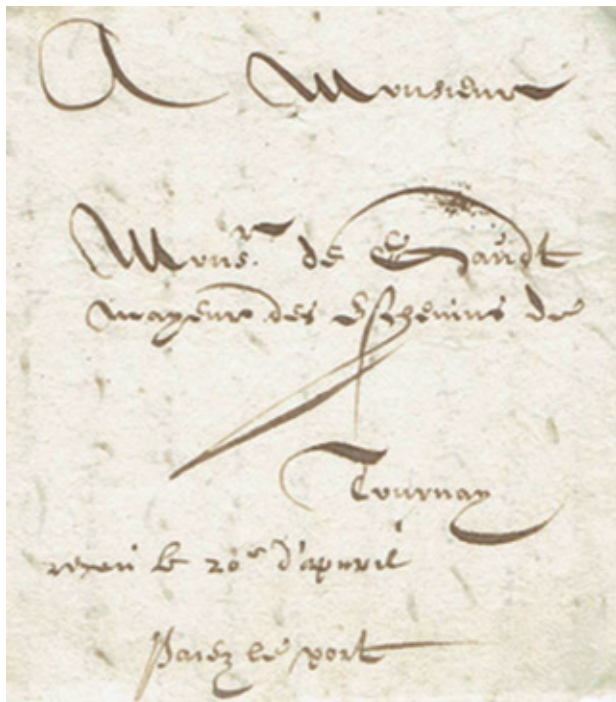
הייתה לכך סיבה נוספת, במיוחד לפני המאה ה-16: למשפחות הסחר, למשפחות האצולה ולשליטים היו קבוצות שליחים שעבדו בשירותם כך שלא היה להם צורך לשלם במיוחד דמי דואר. יחד עם זאת, היו מקרים בודדים שבהם הייתה התייחסות לתשלום דמי הדואר. מקרה נדיר כזה הוא מכתב שנשלח במשנת 1415 מפדובה לוונציה ושעליו מצויר משולש ובתוכו האותיות "et pag", ראשי תיבות של et pagato באיטלקית, כלומר "שולם", דמי הדואר שולמו, ככל הנראה. כנראה ששולמו לשליח שהייה בשירותה של משפחת סוחרים או לשליח עצמאי, כיוון שדואר ממלכתי לא היה קיים (תמונה מס' 1).

במכתבים אחרים היו הוראות כתובות כגון: "שלמו לשליח", "שלמו את דמי הדואר", "חופשי למשלוח" (כיוון שדמי המשלוח שולמו מראש) וכו' (תמונות מס' 2-4 להלן).

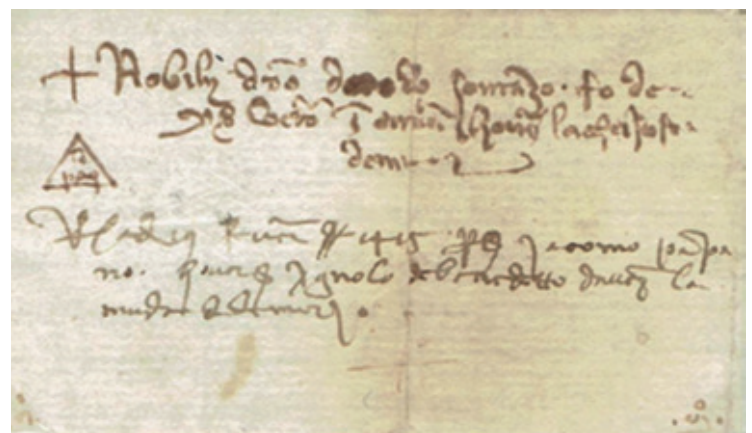
החל מסוף המאה ה-16 הופיעו על גבי המכתבים התעריפים של דמי הדואר אבל בחלקם הגדול עדין במילים ולא בספרות.

תמונה מס' 2: מכתב שנשלח בשנת 1596 מאמסטרדם לוולנו ובתחתיתו כתובת בהולנדית לנמען: "Der bringer loan" כלומר יש לפצות את מביא המכתב/לשלם לו.

תמונה מס' 3: מכתב שנשלח בשנת 1606 מדואי (Douai) לטורנאי (Tournay) בבלגיה ובתחתיתו הוראה בצרפתית "שלם את דמי הדואר".

תמונה מס' 1

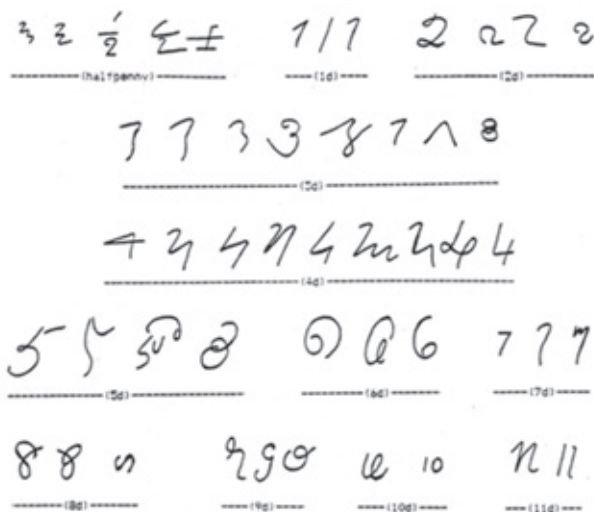
הקמת הדואר, ארגון שירותיו והפעלתו לרבות קביעת התעריפים הייתה זכות השמורה למלך. במקרים מסוימים מכרו המלכים זכות זו למשפחת אצולה כמו משפחת Thurn and Taxis הידועה שקיבלה את הזכות בתחילת המאה ה־16 והפעילה שירותי דואר בחלקים גדולים של אירופה עד למאה ה־19. באנגליה, שמרו המלכים זכות זו לעצמם ומתוך כך בשנת 1516 יצר המלך הנרי השמיני את הדואר האנגלי המלכותי שנקרא עד היום Royal Mail. הוא גם הקים את המשרה של הממונה על שירותי הדואר. שימוש בשירות דואר זה התאפשר רק למוסדות המלוכה, לאצולה ולמקורבים.

המלך צ'ארלס הראשון (1600-1649) פתח את שירות הדואר לכל תושבי הממלכה ובהצהרה המלכותית על ייסודו, ב־31 ביולי 1635 נקרא הדואר Letter Office. בעקבות ההכרזה פעל המלך לשיפור תשתיות השירות ובתקופתו הוקמו חמש דרכי דואר ראשיות כדלקמן: מלונדון לסקוטלנד, לאירלנד ולפלימות'; ומאוקספורד לבריסטול ולנורוויץ. באותה עת נקבעו גם תעריפי הדואר באופן מסורבל משהו, כיוון שהיו בהם שלושה מרכיבים: מרחק, מספר הדפים ומשקל. גם תעריפים אלה השתנו במשך השנים ובתוך זמן קצר יחסית. להלן טבלה המפרטת את השתנות דמי הדואר בשנים 1635 ו־1637, לדוגמה:

שנה	מרחק	דף בודד	שני דפים	משקל
1635	מתחת ל 80 מייל	2 פני	4 פני	לא צוין
	80-140 מייל	4 פני	8 פני	לא צוין
	מעל 140 מייל	6 פני	12 פני	לא צוין
1637	מתחת ל 80 מייל	2 פני	4 פני	6 פני לאונקיה
	80-140 מייל	4 פני	8 פני	9 פני לאונקיה
	מעל 140 מייל	3 פני	12 פני	12 פני לאונקיה

* מייל = 1.6 קילומטר. אונקיה = 28 גרם.

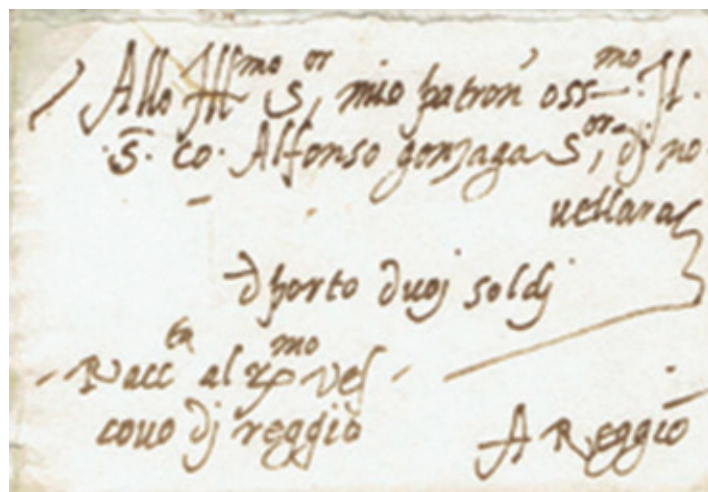
התעריפים צוינו על גבי המכתבים בכתב בלתי אחיד של אותן הספרות כמוצג בתמונה מס' 6 להלן, דבר שגרם לבלבול רב.

תמונה מס' 6: דוגמאות לצורות הכתיבה השונות של אותן ספרות המייצגות את תעריפי הדואר. מ' $\frac{1}{2}$ פני עד 11 פני.

תמונה מס' 4: מכתב משנת 1587 מליון לפירנצה ובתחתיתו הכתובת "Franca" שפירושו באיטלקית "חופשי". כלומר חופשי למשלוח כיוון שדמי הדואר/המשלוח שולמו.

תמונה מס' 5: מכתב שנשלח בשנת 1564 מרומא לרג'י ובמרכזו הכתובת: "Di porto duoj soldy", כלומר "דמי הדואר שני סולדי". ערכו של הסולדי היה כ־5 סנט ולכן תעריף המכתב היה עשרה סנט.

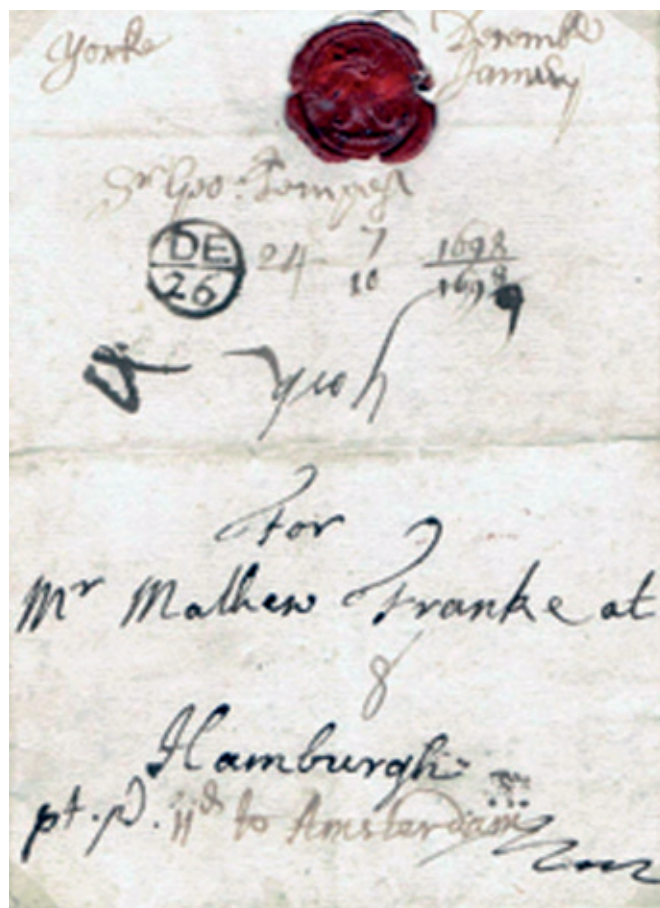
תמונה מס' 8: הנרי בישוף (1691-1605)

מדואר לדואר [קרי מהקבלה למשלוח בסניף הדואר ועד לסניף הדואר בו תהיה המסירה לנמען]. השימוש הראשון בחותמת היה ב־19 באפריל 1661 ונמשך עד 1787. במרוצת הזמן נעשו בחותמת שינויים: מיקומיהם של ציוני היום והחודש בחותמת הוחלפו וכמו כן הוגדל קוטרה של החותמת. בנוסף לאנגליה, השתמשו בחותמת זו שירותי הדואר של סקוטלנד ושל הקולוניות האנגליות בצפון אמריקה. חותמת בישוף הייתה החותמת הראשונה בתולדות הדואר.

תמונה מס' 9: מכתב שנשלח מלונדון לווטון (Wootton) בשנת 1714, הוחתם ביציאה מלונדון בחותמת בישוף בתאריך 14 באפריל. התעריף: 4 פני למרחק של מעל 80 מייל.

בנוסף, בסניפי דואר שהיו מרוחקים מהערים הגדולות לא צוין מפורשות מי משלם את דמי הדואר, השולח או הנמען. במשלוח מכתב בינלאומי שבו היו מעורבים שני סוגי מטבעות, היה צורך לחשב את התעריפים לפי שערי החליפין של המטבעות, דבר שגרם לעיכוב, כפי שניתן לראות בתמונה מס' 7 להלן.

תמונה מס' 7: מכתב שנשלח בשנת 1698 מיורק שבאנגליה להמבורג שבגרמניה דרך לונדון ואמסטרדם. התעריפים: 4 פני למקטע יורק-לונדון, 11 פני למקטע לונדון-אמסטרדם ו-8 שטובר (מטבע הולנדי) למקטע אמסטרדם-המבורג. סך הכל במטבע אנגלי 23 פני ו-2 שילינג. על גבי המכתב גם חותם בישוף מתאריך 26 בדצמבר וכיתוב (PAID) PT.

הנרי בישוף, ויליאם דוקרה והחותמות הראשונות

הנרי בישוף מונה לממונה על שירותי הדואר האנגליים באוגוסט 1660 ושימש בתפקיד זה עד אפריל 1663. בגלל עיכובים במסירת הדואר יצר בישוף חותמת עגולה בקוטר של 13 מילימטר שבמרכזה עבר קו. מעל הקו הוצג היום בחודש ומתחת לקו החודש בשתי אותיות. את החותמת הטביעו על גבי המכתב. הרעיון, כפי שבישוף הביע אותו: "נראה את השליח שיהיה לו העזר לעכב את המשלוח

תמונה מס' 12: מכתב שנשלח מניו יורק לווסטמינסטר בלונדון בשנת 1770 ובו חותמות פרנקלין אמריקנית וחותמת בישוב אנגלית. על חותמת חותמת פרנקלין נכתב 1014 = כלומר 10 ביולי, מועד המשלוח מניו יורק. החותמת האמריקנית היא בקוטר קטן מהחותמת האנגלית וגם ללא קו הפרדה בין החלק העליון לתחתון. על החותמת האנגלית נכתב 17 באוגוסט, זמן ההגעה ללונדון. תעריף המשלוח "N1" שילינג אחד.

דווקא בלונדון, שהייתה מרכז עסקים ומסחר ניכר חוסר יעילות בארגון הדואר. לא היו זמנים קבועים לשירות בסניפים ולחלוקה על-ידי השליחים. גם חישוב התעריפים היה מסורבל כאמור לעיל. ויליאם דוקרה היה איש עסקים לונדוני שהחליט ליזום שירות דואר יעיל וזול בלונדון. יחד עם שותפים הקים את דואר הפני (The London Penny Post). הוא התחייב שתמורת פני אחד יעביר את המכתבים מהשולח לנמען, בתוך תחומיה של לונדון, בתוך שלוש שעות ממרכז מיון אחד לשני ועוד באותו היום למסירה לנמען. זאת על-ידי שליח או לאיסוף בתחנת דואר בקרבת מקום מגוריו של הנמען. לצורך זה הקים דוקרה סניף דואר ראשי (General Post Office) שאירגן ופיקח על הארגון, שישה סניפי מיון דואר ובין 400 ל-500 תחנות למסירה ולקבלה של דואר. בין הסניפים והתחנות פעל ארגון שליחים יעיל. התעריף ברחבי לונדון היה, כאמור, פני אחד ששולם מראש על-ידי השולח. כדי לוודא את התשלום יצר דוקרה חותמת משולשת שעל כל אחת מצלעותיה נכתבה אחת מהמילים "PENY POST PAYD" במרכז החותמת האות L או האות W. האות L ציינה את רחוב "LIME" שבו היה הסניף הראשי של הארגון והאות W ציינה את מרכז העסקים בלונדון ווסטמינסטר. חותמות אלו נדירות ויקרות ביותר. במשך עשרות שנות אספנות, לא נתקלתי בהן במכירות פומביות, לא אצל סוחרים ולא אצל אספנים. נדירות זאת היא תוצאה של השימוש הקצר בהן יחסית, כיוון שלאחר כשנתיים של פעילות, בשנת 1683, הלאים הדואר של בריטניה את ארגון הדואר של דוקרה. ברמת העיקרון, המשיך הדואר הבריטי את דרכו של דוקרה אולם הגדיל והוסיף מרכזי איסוף ושינה את החותמות המשולשות על ידי תוספת האות הראשונה של מרכז החלוקה ותוספת של שתיים או שלוש האותיות של היום בשבוע.

חותמת בישוב בסקוטלנד הייתה בצורה אובלית ובצבע אדום. כמו כן חסר קו מפריד בין החלק העליון של החותמת לבין החלק התחתון.

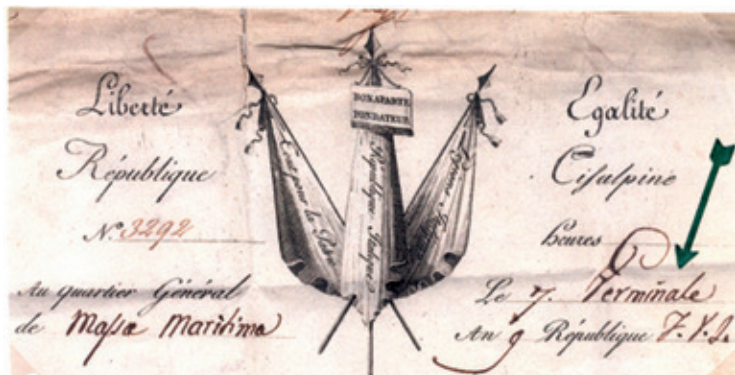

תמונה מס' 10: מכתב מאדינבורו שבסקוטלנד לבורדו שבצרפת משנת 1717. הוחתם באדינבורו בחותמת בישוב סקוטית (אובלית אדומה); SE/12 = 12 (בספטמבר). כיוון שעבר בלונדון, משם נשלח לצרפת, הוחתם גם בחותמת בישוב לונדונית (עגולה שחורה); 18 = SE/18 (בספטמבר).

תמונה מס' 11: מכתב שנשלח מפילדלפיה לניו יורק בשנת 1769 הנושא "חותמת פרנקלין" אדומה של פילדלפיה מתאריך 14 בספטמבר ושל ניו יורק מתאריך 15 בספטמבר. חותמת בישוב מתקופת השלטון הבריטי באמריקה שנקראה "חותמת פרנקלין" (Franklin Mark) על שם בנג'מין פרנקלין, השר הממונה על הדואר שהנהיג אותה (לימים נשיא ארצות הברית). בחותמת חסר הקו המפריד בין החלק העליון לתחתון.

תרומה בולטת נוספת שהייתה למהפכה הצרפתית על הדואר הייתה בביטול לוח השנה הנוצרי (האזרחי) והנהגתו של לוח מהפכני. החודש הראשון בלוח השנה המהפכני היה ספטמבר. לפיכך מכתב שנשלח מלונדון בינואר לפי הלוח הנוצרי הגיע לפריז בספטמבר לפי הלוח המהפכני, אך מובן כי אין מדובר בהבדל שישה חודשים כי אם באותו החודש בשמותיו השונים בין שתי המדינות.

תמונה מס' 15: צילום חלקו העליון של מכתב נגרל איליי משנת 1802. התאריך הוא לפי הלוח המהפכני החדש: 7 בחודש ז'רמינל שנת 9 לרפובליקה. בשנת 1793 הנהיגה הרפובליקה הצרפתית את לוח השנה החדש שביטל את הלוח הנוצרי. החודש הראשון בלוח החדש הוא ספטמבר. תאריך המכתב לפי הלוח הנוצרי הוא 7 במאוס 1802. הלוח המהפכני בוטל לבסוף על ידי נפוליאון בשנת 1804.

באותה תקופה בקירוב, אימצה גם הממלכה המאוחדת חותמת דואר מלכותית רשמית שהטבעה על פריטי דואר שנשלחו בתוך תחומיה ובמושבותיה (תמונה מס' 16).

תמונה מס' 16: חותמת הדואר של הממלכה המאוחדת על גבי מכתב שנשלח בינואר 1819 מהאי קורפו לוורמסוורת' (Warmstworth) בקרבת העיר דונקסטר (Doncaster). חותמת הדואר היא של סניף הדואר המרכזי בקורפו ובמרכז סמל בית המלוכה. בריטניה שלטה באי קורפו מ-1814 עד 1864.

תמונה מס' 13: מכתב משנת 1713 שנמסר למשלוח בסניף תחנת האיסוף Bishop Gate (B), ביום שישי (FR), למסירה לנמען בתוך לונדון. במרוצת השנים עברה החותמת שינויים בתצורה ובכתיב של המילים. לדוגמה במקום PAYD נכתב PAID, במקום PENY נכתב PENNY ובקצוות של צלעות המשולש נוספו נקודות. ניתן לומר שחותמת דוקרה היא החותמת השנייה שהופיעה בתולדות הדואר.

לאחר חותמת דוקרה הופיעו חותמות רבות לשימושי דואר שונים ונתעכב כאן רק על שתיים מהן. המהפכנים במהפכה הצרפתית, שכינו "יעקובינים" הם חבשו לראשם מצנפות כחלק מהלבוש המהפכני. הדואר המהפכני שילב תרשים של מצנפת בחותמת הדואר שלו. מצנפת זו גם שולבה בסמלה הרשמי של הרפובליקה הצרפתית.

תמונה מס' 14: מכתב שנשלח בשנת 1803 מפריז למשרד הפנים בפריז והנושא את חותמת המצנפת.

דואר-ים

בספרו של מיצ'נר (Michener) "הברית" (The Covenant) העוסק בהיסטוריה של דרום אפריקה מסופר על דואר האבנים של כף התקווה הטובה מן המאה ה-16, תקופה שבה לא היה אזור החוף מיושב. במסען מאירופה למזרח הרחוק ובחזרה, היו האוניות עוצרות שם כדי להצטייד במים והמלחים שירדו לחוף הניחו או לקחו מכתבים שהיו מונחים מתחת לאבנים גדולות. המכתבים היו עטופים בקנבס או בבד שסייע לשמור עליהם מפגעי הלחות. הרעיון היה חיסכון בזמן המשלוח. השיט מאנגליה לכף התקווה הטובה ארך כשלושה חודשים, משם למזרח הרחוק חודשיים נוספים ולסין שלושה עד ארבעה חודשים נוספים. אוניה ששטה בכיוון ההפוך, מהמזרח הרחוק ללונדון, עצרה בכף התקווה הטובה ומלחיה אספו את המכתבים שהמתינו מתחת לאבנים ולוקחים אותם עימם ללונדון, בכך היה זמן המשלוח מתקצר בחודשיים עד שלושה חודשים. בביקורי במוזיאון הדואר של דרום אפריקה, צילמתי אבן דואר כזו (תמונה מס' 18) וקיבלתי תרשימים של שתי אבנים נוספות (אחת מהן בתמונה מס' 19).

תמונה מס' 18: אבן דואר מחוף כף התקווה הטובה בדרום אפריקה. הכיתוב בהולנדית ובו נאמר: "מתחת לאבן זו מכתבים של האדמירל (קומודור) ד"ר לי וסגן האדמירל פ' קרוק, שהגענו לכאן באוניות "נסאו" ו"פר" הנדריק" ב-9 באפריל 1632 מבטאווייה (Batavia); שמה ההולנדי של ג'קרטה) והפלגנו מכאן ב-15 בחודש.

תמונה מס' 19: תרשים של אחת מאבני הדואר שניתן לי במוזיאון הדואר של דרום אפריקה.

ונציה הייתה מעצמת סחר ימית בעל כורחה, כיוון שהייתה מדינת איים ללא שטחי אדמה נרחבים ולכן לא יכולה הייתה לפתח חקלאות ונאלצה להתבסס על יבוא מוצרי מזון, מוצרי עץ, מוצרי מחצבים (פחם) ועוד. כדי לממן את היבוא היה עליה לייצא, לאו דווקא מונוציה עצמה אלא בעיקר ממדינות שלישיות שבהן שלטה (האיים הוונניים, כרתים, קפריסין, רצועת החוף של דלמטיה ותחנות סחר שהקימה בארצות המזרח הקרוב, באנטוליה, בסוריה, בעכו, במצרים ועוד). צי הסוחר הוונציאני היה מבוסס על שני סוגי אוניות: על הגאלאה (Galea), ספינות קלות, צרות ומהירות שהופעלו על-ידי מפרשים ועל-ידי שורות של משוטטים לחתירת-יד, ועל אוניות רחבות-גוף. בספינות הגאלאה הועברו מכתבי הסוחרים שמהירות קבלתם הייתה בעלת חשיבות עליונה ואילו הסחורות נשלחו בספינות רחבות הגוף ששימשו גם להעברת מכתבים ומסמכים מסחריים. בניית הספינות ותחזוקתן מומנה על-ידי ממשלת ונציה. כך גם ארגון הפלגותיהן לנמלי הסחר, לפחות פעמיים בשנה, פעם בחורף ופעם בקיץ. על היקף פעילות הסחר של ונציה ניתן ללמוד מרשימת הנמלים בהם פעלו ספינותיה, שהוכנה במאה ה-16 על-ידי פייר סארדלה (Pierre Sardella) שבה צוינו 35 נמלים שבהם פעלו הוונציאנים, כגון אלכסנדריה, ברצלונה, קנדיה (הרקליון שבכרתים של ימינו), עכו, נאפולי, לונדון, וינה, פריז וזארא (זאדאר שבקרואטיה של ימינו) ועוד.

תמונה מס' 17: מכתב שנשלח ב-18 במארס 1420 מונוציה לקונסול ונציה באלכסנדריה, Blasio Donato על סיפון האונייה Andrea Spano. על פי הפולקלור הבולאי, הציור על גבי המכתב הוא של ישו הנושא על גבו את הצלב למקום צליבתו.

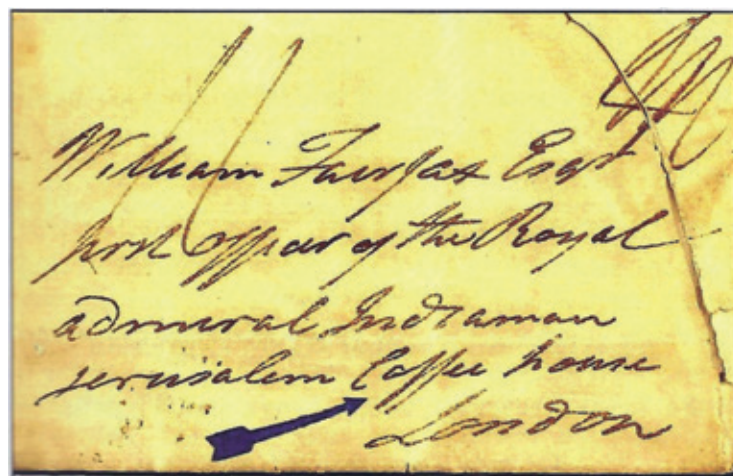
השליחים של מכתבי הים היו ברוב המקרים הקברניטים של האוניות שעשו זאת תמורת תשלום מיוחד. על גבי המכתבים נרשם שם הקברניט, שם האונייה ולעיתים רק אחד מהם (וראו תמונה מס' 17). בתקופה מאוחרת יותר אין ענין מיוחד מבחינה בולאית במכתבי הים. נרשם על גבם בפשטות Per Mare ("דרך הים") או Ship Letter ונוצרו גם חותמות עם כיתוב זה. יחד עם זאת, היו שלושה מקרים שכדאי להתייחס אליהם: מכתבי דואר האבנים מכף התקווה הטובה, סניף הדואר "קפה ירושלים" וחותמת הספינה.

מועדי הפלגות ומכתבים עבור החברים. החברים גם החליפו ביניהם מכתבים ומסרו לחברים מכתבים למסירה לנמענים מחוץ למועדון שגרו בקרבת חבריהם.
נושא נוסף שראוי לציון הוא שבמאה ה-19 הוחלף בחלק מהמכתבים הטרנס-אטלנטיים המונח Ship Letter בחותמת של ספינה (תמונה מס' 21).

מועדונים ומקומות מפגש בלונדון של בעלי השתייכות מקצועית מסוימת היו קיימים מאז ומתמיד וקיימים גם כיום. אחד מהם היה "קפה ירושלים" הסמוך לרחוב קורנהיל, שהיה מקום מפגש לימאים ובמיוחד לימאים מחברות הספנות מזרח הודו וחברת איי הדרום. למקום המפגש הגיעו ידיעות של חברות הספנות, הצעות עבודה,

תמונה מס' 21: מכתב טרנס-אטלנטי שנשלח בשנת 1860 מלונדון לעיר אלכסנדריה במחוז קולומביה שבארצות הברית. המכתב חתום בחותמת Ship Letter שהחליפה את החותמת המונח.

תמונה מס' 20: מכתב משנת 1794 "לקצין הראשון של האונייה: Royal" Admiral Indiaman Jerusalem Coffee House London. המכתב הוא ממלח המחפש עבודה כמלח על סיפון ספינה כלשהי.

ROMANO
House of Stamp Sales Ltd.

רומנו בית מכירות בולים בע"מ

מכירות פומביות של: בולים, מעטפות, גלויות, אוטוגרפים, שטרות ומטבעות ישראל והעולם, יודאיקה ושואה. יבואן בלעדי לאביזרי ואלבומי "LINDNER" גרמניה

כתובתנו: דיזינגוף סנטר, תל אביב קומה 2 חנות מס': B-245
ת.ד. 23274 תל אביב, מיקוד: 61231
שעות פתיחה: א-ה: 9:30-15:00, ו': 9:00-19:00
Website: www.romanoauctions.com
Email: Romanostamps@gmail.com
טלפון: 03-5250119
טלפון/פקס: 03- 5282790

דואר יבשתי דרך המדבר הסורי-עיראקי בתקופת המנדט הבריטי

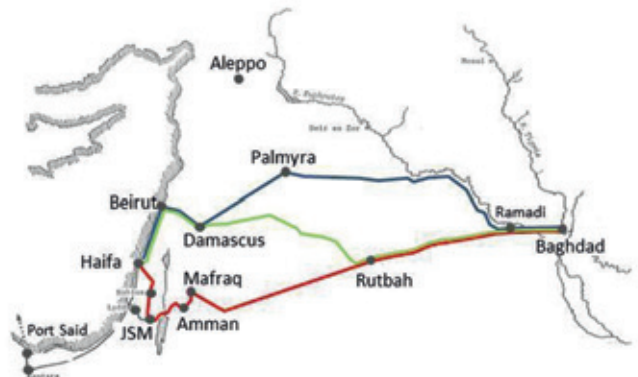
פרק שלישי: דברי דואר דרך המסלול המדברי לפלשתינה

יעקב כהן

ההתנגשות הראשונה בין המורדים בהנהגת סולטאן אל-אטראש ובין הכוחות הצרפתיים אירעה ב-21 ביולי 1925 והמרד הגיע לשיאו בהצלחת הדרוזים לגרש את החיילים הצרפתים ממוצביהם בהר הדרוזים לקראת סוף השנה. ארבע קבוצות מרכזיות לקחו חלק במרד, כשכל קבוצה קידמה את האינטרסים שלה, ולא בהכרח דאגה לשאר הקבוצות: הקבוצה הראשונה הייתה של הדרוזים; הקבוצה השנייה הורכבה מכנופיות של פורעי חוק שקיוו לנצל את חולשת השלטון על מנת לבזוז את האוכלוסייה המקומית; קבוצה נוספת הייתה של נכבדים מקומיים באזורים שונים של סוריה, ובפרט בערים חומס וחמא, שהתנגדו לשינויים במבנה השלטון שהובילו הצרפתים; הקבוצה האחרונה הורכבה ממספר קטן של לאומנים, שהתיימרו לייצג את התנועה הלאומית הערבית והיו מרוכזים בדמשק. עם ריבוי המתקפות על השיירות שעברו בדרך נייר (Nairn Way), שונה המסלול המדברי ונמצא לו נתיב חדש, דרך רוטבה, מפרק, עמאן, ירושלים, שכם ועד לחיפה. נתיב זה, המסלול העוקף הראשון, היה זרוע מכשולים רבים וגרם נזק רב לרכבים שנסעו עליו ולצד זאת גם האריך את הדרך ביומיים ולפיכך נבחרה חלופה צפונית, דרך תדמור, דמשק, ביירות ועד חיפה. המסלול העוקף השני כמתואר לעיל האריך את הדרך רק ביום אחד. אחרוני המורדים של המרד הדרוזי נכנעו בתחילת 1927 והמסלול הבריטי המקורי חזר לפעול דרך רוטבה, דמשק, ביירות ועד חיפה.

המסלולים העוקפים של הדואר היבשתי דרך המדבר הסורי עיראקי בשנים 1925-1926 התגבשו מתוך נסיבות פוליטיות שהתרחשו במרחב הסורי ועיקרן המרד הדרוזי שאירע בתקופת המנדט הצרפתי על סוריה כחלק מההסדרים בין המעצמות לאחר מלחמת העולם הראשונה והסכם סייקס-פיקו. הדרוזים קיוו שהצרפתים יעניקו להם שלטון עצמי שיבטיח להם את קיומה של אוטונומיה בהר הדרוזים, בדרום סוריה, אולם הצרפתים נהגו בהם כבשטח כבוש. המרד התחיל בקרב העדה הדרוזית בסוריה, המרוכזת בעיקר באזור הר הדרוזים, ומשם התפשט לכל רחבי סוריה.

המסלולים העוקפים בשנים 1926-1925

מקרא:

המסלול העוקף הראשון עבר מבגדאד דרך רמאדי, רוטבה, מפרק, עמאן, ירושלים ועד חיפה. המסלול היה פעיל בזמן המרד הדרוזי מסוף 1925 עד אפריל 1926 (וגם המסלול המחודש הבריטי מיולי 1932).

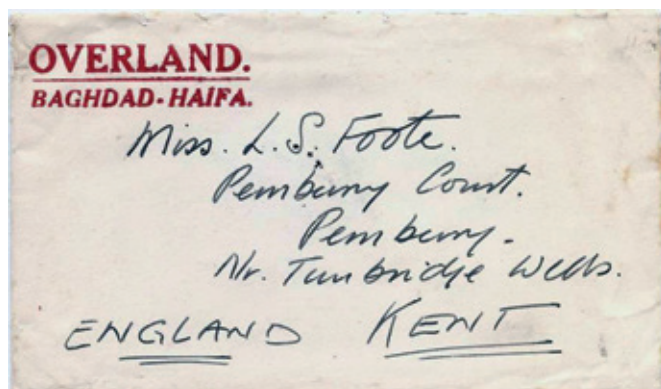
המסלול העוקף השני עבר מבגדאד לרמאדי, תדמור (פלמירה), דמשק, ביירות ועד חיפה. המסלול היה פעיל מאפריל 1926 ועד דצמבר 1926 ועקף את מוקדי המורדים.

המסלול הבריטי: עבר מבגדאד דרך רמאדי, רוטבה, דמשק, ביירות ועד חיפה.

המסלולים היבשתיים-מדבריים העוקפים בשנים 1926-1925

1. מכתב שנשלח בעת המרד הדרוזי מבגדאד לאוּלן שבצרפת במסלול העוקף הראשון דרך ירושלים

מכתב שנשלח בעת המרד הדרוזי מבגדאד לאוּלן (Oullins) שב צרפת בתאריך 4 בנובמבר 1925, לתעשיית העורות בעיר הסמוכה לליון. בגב המכתב 2 בולים של 2 אנה ועוד 2 בולים של אנה אחד. סה"כ 6 אנה: 3 אנה עבור דואר יבשתי ו-3 אנה עבור המסלול המדברי עם חותמת ביטול של דואר מרכזי בגדאד. חותמת סגולה אליפטית של השולח Haron H. Zakkai וחותמת מעבר של פורט סעיד מנובמבר 1925 (היום המדויק לא ברור). חותמת הגעה 18.11 Oullins. כיוון שהמכתב נשלח בתקופת המרד הדרוזי, המסלול הרגיל דרך בגדאד-רמאדי-רוטבה-

שכאלה. חותמת מעבר מתאריך 4 ביולי 1926 עם שם עיר לא ברור. חותמת אדומה מודפסת בפני המעטפה: Overland. ובשורה התחתונה: Baghdad-Haifa. מסוג IE-26. על פי קולינס (Collins), ידועים שלושה סמילים מסוג זה מעיראק, גודל הסמיל 51x14.5 מ"מ. המסלול המדברי המשוער שבו נשלח המכתב: בגדאד-רמאדי-דמשק-ביירות-חיפה, נתיב שאובטח על-ידי פטרולים צרפתיים. המסלול הרגיל דרך רוטבה-דמשק חזר לפעול בתחילת 1927.

3. מכתב רשום שנשלח מבצרה שבעיראק לפריז במסלול העוקף השני דרך תדמור

מכתב רשום שנשלח מבצרה שבעיראק לפריז בתאריך 19 באוקטובר 1926 ונושא בפני המעטפה בול של 8 אנה ובגב המעטפה בול נוסף של 1 אנה. סה"כ 9 אנה: 3 אנה עבור דואר יבשתי, 3 אנה עבור המסלול המדברי ו-3 אנה עבור דואר רשום. תווית דואר רשום בגב המעטפה: Basra R 130. חותמת אדומה מודפסת בפני המעטפה: Overland. ובשורה תחתונה: Baghdad-Haifa. מסוג IE-31. על פי קולינס, ידועים שני סמילים מסוג זה מעיראק, גודל הסמיל 52.5x18 מ"מ. חלק מכתובת הנמען מחוקה. בגב המעטפה חותמות מעבר של: בגדאד 21 באוקטובר 1926 ופורט סעיד 25 באוקטובר 1926. המסלול המדברי המשוער: בגדאד-תדמור-רמאדי-דמשק-ביירות-חיפה. מחיפה הובל הדואר ברכבת דרך קנטרה לפורט סעיד ב-25 באוקטובר 1926, המשיך לאלכסנדריה וממנה בדרך הים, עם P&O אניות קיטור למרסיי וברכבת לפריז.

דמשק-ביירות וממנה ברכבת לחיפה לא היה אפשרי בגלל הסכנות שבדרך ולפיכך נבחר מסלול חלופי (מעקף ראשון) דרך בגדאד-רמאדי-רוטבה-מפרק וממנה לעמאן, לירושלים וממנה ברכבת דרך לוד לפורט סעיד. המסלול העוקף הוסיף יומיים בהשוואה למסלול בגדאד-דמשק. מסלול זה היה בשימוש במהלך המרד הדרוזי, מסוף 1925 ועד אפריל 1926.

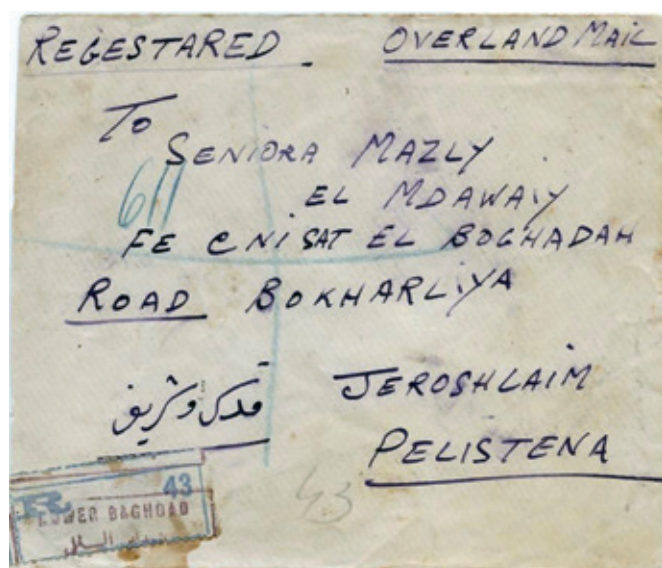
2. מכתב שנשלח מנאסריה לקנט שבאנגליה במסלול העוקף השני דרך תדמור

מכתב שנשלח מנאסריה שבעיראק לקנט שבאנגליה בתאריך 2 ביולי 1926. בגב המכתב בול של 6 אנה ועוד בול של 2 אנה. סה"כ 8 אנה: 3 אנה עבור דואר יבשתי, 3 אנה עבור המסלול המדברי ו-2 אנה, ככל הנראה עבור משלוח באיחור (Late Fees). דבר הדואר נמסר "ברגע האחרון" וחייב תשלום נוסף של 2 אנה על פי ריינר (Rainer). המכתב לא נושא חותמת דינית שחורה של LATEFEEPAID כמתבקש במקרים

1 אנה. סה"כ 6 אנה: 3 אנה עבור דואר יבשתי, 3 אנה עבור המסלול המדברי. תווית אדומה מנוקבת מודבקת בחזית עם כיתוב באנגלית, ערבית: Overland Mail. קולנס סווג תווית זו כ-L-4, גודל מסגרת בלבד 73x9 מ"מ. בכתב יד Overland. חותמת מעבר בגב המעטפה Baghdad P.O. מתאריך 10 בנובמבר 1926. על פי תאריך שליחת המכתב, מובן כי המסלול המדברי עבר בנתיב בגדאד-רמאדי-תדמור-דמשק-ביירות-חיפה.

דברי דואר דרך המסלול היבשתי-מדברי לפלשתינה

5. מכתב רשום שנשלח מבגדאד לירושלים במסלול הבריטי (דרך ניירן)

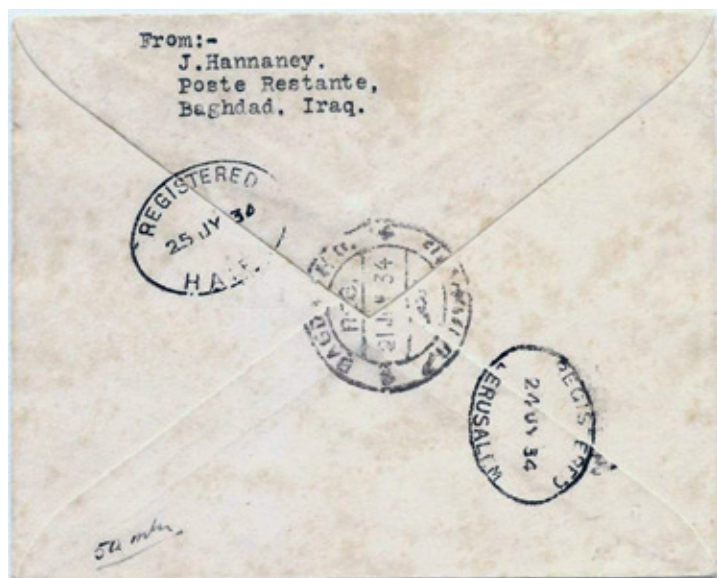

4. מכתב שנשלח מבגדאד לאנגליה במסלול העוקף השני דרך תדמור

מכתב שנשלח מ-Lower Baghdad לאנגליה בתאריך 10 בנובמבר 1926 ונושא בפני המעטפה בול של 2 אנה, בול של 3 אנה ובול נוסף של

7. מכתב רשום שנשלח מבגדאד לחיפה במסלול הבריטי המחודש דרך ירושלים

מכתב רשום שנשלח מבגדאד לחיפה בתאריך 21 ביולי 1934 ונושא בול של 30 פילס, 15 פילס עבור דואר יבשתי ו-15 פילס עבור דואר רשום. תווית רשומה מבגדאד מס' 174. תווית אדומה מנוקבת מודבקת בחזית עם כיתוב באנגלית, ערבית: Overland Mail. קולינס סווג תווית זו כ-L-4. בגב המעטפה חותמת רשומה של בגדאד מתאריך 21 ביולי 1934, חותמת מעבר רשומה של ירושלים מתאריך 24 ביולי 1934 וחותמת הגעה רשומה חיפה מתאריך 25 ליולי 1934. המסלול הנבחר עבר דרך עמאן לירושלים וממנה לחיפה. זהו המסלול העוקף הראשון שחודש על-ידי הבריטים ביולי 1932. במפה מסומן באדום.

מכתב רשום שנשלח מבגדאד לירושלים בתאריך 10 באפריל 1924 ונושא שני בולים בגב המעטפה, של 6 אנה ושל 3 אנה, סה"כ 9 אנה: 3 אנה עבור דואר יבשתי, 3 אנה עבור המסלול המדברי ו-3 אנה עבור דואר רשום. חותמת רשומה של חיפה מתאריך 14 באפריל 1924 וחותמת הגעה לירושלים מאותו תאריך. תווית רשומה של Lower Baghdad מס' 43 בפני המעטפה. המסלול המדברי הבריטי, המסלול הירוק במפה, דרך: בגדאד-רמאדי-ירושלם-דמשק-ביירות-חיפה וממנה ברכבת דרך לוד לירושלים.

6. מכתב רשום שנשלח מבגדאד להרצליה במסלול הבריטי

מכתב שנשלח מבגדאד להרצליה בתאריך 22 במאי 1932 ונושא בול של 30 פילס. הדפס רכב שחור על 6 אנה: 15 פילס עבור דואר יבשתי ו-15 פילס עבור דואר רשום (תוספת התשלום עבור דואר מדברי בוטלה בתאריך 1.3.1929). תווית הרשום מס' 388 מבגדאד - Exchange Square. תווית אדומה מנוקבת מודבקת בחזית עם כיתוב באנגלית, ערבית: Overland Mail. קולינס סיווג תווית זו כ-L-4 גודל מסגרת בלבד 73x9 מ"מ. בגב המעטפה חותמת רשומה של בגדאד מתאריך 22 במאי 1932 וחותמות מעבר רשומות מחיפה מתאריך 24 במאי 1932, מתל אביב מתאריך 25 במאי 1932 וחותמת הגעה להרצליה מתאריך 25 במאי 1932. חותמת הרצליה E-3 על פי דורפמן. המסלול המדברי הבריטי עבר דרך: בגדאד-רמאדי-ירושלם-דמשק-ביירות-חיפה וממנה ברכבת לתל אביב ולבסוף להרצליה.

8. מכתב שנשלח מבומביי שבהודו לירושלים וממנה לביירות

מכתב שנשלח מבומביי שבהודו לירושלים וממנה לביירות בתאריך 12 במאי 1943. המכתב נושא בגב המעטפה בול הודי של 3.5 אנה עם חותמת ביטול G.P. Bombay. המכתב הגיע לירושלים בתאריך 27 ביוני 1943 ולביירות בתאריך 6.VII.43. המכתב נפתח ונחתם על-ידי הצנזור ההודי (Opened by Examiner) וחותרת ידנית כחולה DHC/314 וחותרת מתומנת עם הסימון DHC/80 (הסימון DH קוד של הודו באימפריה הבריטית ו-C, הקוד של בומביי). עם ההגעה לירושלים נחתם בחותרת סגולה מתומנת מסוג KK/4 על-ידי הצנזור המנדטורי, מסוג Q22 על פי G&S. כיוון שהנמען העתיק את מושבו לביירות נשלח המכתב דרך קהיר וחותרת המעבר בגב המכתב מתאריך JLY1 מאשרת זאת (חותמת המכונה של ביירות 'מכסה' עליה). בקהיר נוספו שתי חותמות עגולות של הצנזור המצרי (Censorship Dept.) ובתום הדרך הארוכה שארכה שבעה שבועות הגיע לביירות וגם כאן הוחתם על-ידי הצנזור הצרפתי עם צלב לורין בצבע סגול. המכתב מתועד היטב עם 7 חותמות צנזור ו-4 רשויות דואר (הודית, מנדטורית בפלשתינה, מצרית ולבסוף לבנונית תחת המנדט הצרפתי). המכתב לא נושא כיתוב, תווית של Overland, אך מזכר של UPU מס' 163 מ-29 ביוני 1940 מציין שהשירות המדברי בין הודו ופלשתינה, בשני הכיוונים, יינתן במסלול Overland/Haifa-Baghdad. לפיכך המסלול המשוער לירושלים: בומביי אבאדאן (איראן) בצרה-בגדאד וממנה דרך עמאן לירושלים (המסלול האדום במפה). מעטפה זו נדירה ביותר.

9. מכתב שנשלח מאבאדאן שבאיראן לירושלים

מכתב שנשלח מאבאדאן שבאיראן, הסמוכה לגבול עם עיראק ולעיר בצרה, לירושלים בתאריך 20 בינואר 1944 ונושא שני בולים של 1.5 ריאל ושל ריאל אחד. חותמת צנזורה עיראקית בערבית ובאנגלית עם המספר 42 בספרות ערביות בפני המעטפה. חותמת מעבר של בצרה שבעיראק מתאריך 24 בינואר 1944 ובנוסף חותמת מכונה של בגדאד מתאריך 25 JAN 1944. בנוסף סרט צנזורה מנדטורי מירושלים KK/25391 מסוג Q10 (על פי G&S). המכתב לא נושא כיתוב, תווית של Overland ולא חותמת הגעה, אך המסלול המשוער: אבאדאן-בצרה-בגדאד וממנה דרך עמאן לירושלים (המסלול האדום במפה). מזכר של UPU מס' 211 מ-22 באוגוסט 1940 מציין שהשירות המדברי של מסלול Overland/Haifa-Baghdad יהיה בשימוש לדואר שנשלח לעיראק ולאיראן ולחליפין מעיראק ומאיראן לפלשתינה.

10. מכתב רשום שנשלח מבגדאד לתל אביב

פילס עבור דואר רשום. תווית דואר רשום Baghdad As-Samawal מס' 161 בפני המעטפה. בגב המעטפה חותמת רשומה של Baghdad As-Samawal וחותרמת רשומה של חיפה מתאריך 24 באפריל 1946 וחותרמת הגעה רשומה של תל אביב מתאריך 25 באפריל 1946. החותרמת של חיפה מעידה שהמסלול המדברי הנבחר עבר דרך רמאדירוטבה-דמשק-ביירות-חיפה (המסלול הירוק במפה) וממנה לתל אביב. זהו אחד המכתבים המאוחרים המציינים מסלול זה. המכתב לא נושא כיתוב או תווית של Overland שכן במועד זה ואף מוקדם יותר (פריטים 8 ו-9), ברירת המחדל הייתה המסלול המדברי אל פלשתינה ומפלשתינה. המכתב נושא התכתבות של משפחה יהודית שבניה חיו בבגדאד ובתל אביב. מוצגים 10 ו-11 מדגישים באופן יוצא מן הכלל שהמסלול הבריטי שהושק ב-1923 (המסלול הירוק במפה) והמסלול הבריטי המחודש (המסלול האדום) שהושק ב-1932 היו פעילים לאורך כל התקופה עד להקמת מדינת ישראל. ■

מכתב רשום שנשלח מ-Baghdad As-Samawal לתל אביב בתאריך 20 במארס 1946 ונושא בול של 50 פילס ובול של 20 פילס. סה"כ 70 פילס: 20 פילס עבור דואר יבשתי (יחידת משקל 20 ג'), 20 פילס עבור דואר רשום ו-10 פילס עבור משקל עודף. תווית דואר רשום Baghdad As-Samawal מס' 334 בחזית המעטפה בנוסף לרשום בכתב יד בדיו ירוקה: Overland Mail. בגב המעטפה חותמת רשומה של Baghdad As-Samawal וחותרמת רשומה של ירושלים מתאריך 25 במארס 1946 וחותרמת הגעה רשומה של תל אביב מתאריך 26 במארס 1946. החותרמת של ירושלים מעידה שהמסלול המדברי הנבחר עבר דרך רמאדירוטבה-מפרק-עמאן-ירושלים וממנה לתל אביב (המסלול האדום במפה). זהו אחד המכתבים המאוחרים המציינים מסלול זה. המכתב נושא התכתבות של בני משפחה יהודית שבניה חיו בבגדאד ובתל אביב.

11. מכתב רשום שנשלח מבגדאד לתל אביב

מכתב שנשלח מבגדאד לתל אביב בתאריך 11 באפריל 1946. המכתב נושא בול של 40 פילס: 20 פילס עבור דואר יבשתי ו-20

הצלחות ישראליות בתערוכת הבולים הבינלאומית לונדון 2022

לס גלסמן

מ־150 קמ"ש. מובן שגם תחזית מזג האוויר הקשה והתכונה לקראת הסופה לא מנעו מאיש להגיע לתערוכה.

אחת ההנאות בהשתתפות בתערוכות בולים בינלאומיות היה ההזדמנות לראות ולהעריך מקרוב כמה מאוספי הבולים הטובים ביותר מכל רחבי העולם. לונדון 2022 לא הייתה שונה בכך: בתערוכה הוצגו אוספי הבולים המובחרים שבמובחרים. שתיים מהתצוגות הישראליות זכו להיכנס לדרג האליפות – התצוגה "הדואר העות'מאני בארץ הקודש, 1841-1918: נתיבים, תעריפים וחומות" דואר" של שאולה וקובי אלכסנדר וכן "עיבוד האדמה מן הראשית המוקדמת עד לאתגרי העת הנוכחית" של יהושע מג'ר. בסך הכל הוצגו בתערוכה למעלה מ־900 תצוגות ו־3500 מסגרות והתקיים בה אגף מסחר גדול ובו 150 דוכני סוחרים. בתערוכה לקחו חלק קומיסרים ושופטים מיותר מ־70 מדינות.

כשנכנסתי לאולם התצוגה, התגאיתי מאוד לראות את דגל ישראל מתנוסס לצד דגלי המדינות האחרות (תמונה מס' 2) והאחדות שניכרה בשורת הדגלים בתקרת האולם באה לידי ביטוי גם בתערוכה עצמה. חרף העובדה שכל מדינה התמודדה על הפרס הגדול ועל מדליות הזהב, אחווה וידידות מופלאות ניכרו בין הקומיסרים השונים בטקס הפתיחה ולאורך כל מהלך התערוכה. באופן אישי, שמחתי מאוד להיפגש שוב עם ידידי הקומיסרים מאיראן, מפקיסטאן ומאנדונזיה. החלפנו בינינו מתנות וקשרים חדשים נרקמו. אדי ואני שמחנו מאוד לבלות זמן עם חברנו הטוב

בן התאריכים 19 ל־26 בפברואר האחרון התקיימה בלונדון תערוכת הבולים הבינלאומית לונדון 2022. התערוכה, שנערכה ב־Business Design Centre באיילינגטון (תמונה מס' 1), התקיימה קרוב לשנתיים לאחר שנדחתה בעקבות התפרצות הקורונה. המסורת שלפיה נערכת התערוכה הראשונה של העשור בבריטניה אולי הופרעה, אך כלל הקהילה הבולאית הייתה נחושה להראות שההצגה חייבת להימשך.

עבורי, היו אלה כבוד גדול וזכות גדולה לייצג את ישראל כקומיסר ואני חב שלמיתודה להדי פייבל שמונה במקור כקומיסר וטרח לילות כימים כדי להכין את התצוגות הישראליות, אך בשל סיבות בריאותיות לא יכול היה לסוע לתערוכה בסופו של דבר. אני מעריך מאוד את כל מה שעשה הדי כדי לאפשר את נסיעתי לתערוכה ואת השתתפותי בה.

הוד מעלתה המלכה אליזבת הייתה נותנת החסות מטעם בית המלוכה לתערוכת לונדון 2022, שהתקיימה בחסות הפרדציה הבינלאומית לבולאות, פ.י.פ. ובתמיכת הדואר המלכותי הבריטי. ללונדון נסעתי כשאני נושא עמי חמש מן התצוגות הישראליות הטובות ביותר ויחד איתי במשלחת הישראלית לתערוכה היה גם אדי לייבו, שמונה כחבר בצוות השופטים הבינלאומי. כשהגענו לנמל התעופה הית'רו ועברנו במכס, אמר לנו הפקיד הבריטי שהתמזל מזלנו להגיע בשעה מוקדמת כיוון שבריטניה נערכה לסופה שצפויה הייתה להיות הקשה ביותר מזה שלושים שנה, עם רוחות של למעלה

תמונה מס' 2: דגל ישראל מתנוסס באולם התערוכה

תמונה מס' 1: הכניסה לאולם התערוכה, Business Design Centre באיילינגטון, לונדון

מאיר קוסוי	צנזורה של דואר דברי דפוס זרים בסנט פטרסבורג – פטרוגרד (1876-1917)	מסגרת בודדת – תולדות הדואר	88 נקודות + איחולי חבר השופטים על המחקר
יצחק ברק	התפתחות התעופה ודואר האוויר עד 1914	בולאות תמטית	88 נקודות – מוזהב גדול
מנחם לדור	המקצוע השני העתיק ביותר – שירותים חשאי	בולאות תמטית	88 נקודות – מוזהב גדול
קובי אלכסנדר	כנסיית הקבר הקדוש – היהלום שבכתר במסע צליינות נוצרי לארץ הקודש	גלויות	86 נקודות – מוזהב גדול
לס גלסמן	תולדות הדואר של ירושלים בתקופה הפרה־פילטלית	מסגרת בודדת – תולדות הדואר	86 נקודות
ברוך וינר	דואר שבויי מלחמה ערבים ממלחמת העצמאות	מסגרת בודדת – תולדות הדואר	85 נקודות
הדי אור	שנה טובה	גלויות	80 נקודות
הדי אור	בתי מלון בפלשתינה בתקופה העות'מאנית	מסגרת בודדת – גלויות	77 נקודות
יוחנן מירז	מניעת תאונות ומחלות	בולאות תמטית	75 נקודות, כסף גדול
גנדי ברמן	תוויות וטפסים של דואר ישראל	ספרות	71 נקודות, כסף
מאיר קוסוי	טפסי קבלה וניירות מבוילים של הדואר 1807-1864	ספרות	68 נקודות, מוכסף

קהל מגוון מאזין להרצאתו של ד"ר אופיר וינטר

הדגים ד"ר וינטר כיצד משמשים בולים לקידום השלום בעולם, עם דגש על בולים שהונפקו במדינות המזרח התיכון. ההרצאה התקבלה היטב על ידי קהל המאזינים, וד"ר וינטר אף התבקש לכתוב מאמר על בסיס הרצאתו לפרסום בביטאון ההתאחדות האמירתית, "אֶזְאג'ל".

חברי המשלחת הישראלית לתערוכה זכו לחוויה מיוחדת ונהנו מאירוח חם במיוחד. ראוי לציין כי במהלך התערוכה נדבק אלי ובר (וכן רעייתו, גילה) בוורידוס הקורונה. בשל כך נאלצו בני הזוג ובר להישאר בדובאי שבוע נוסף ובמהלך כל התקופה זכו לאירוח למופת. ■

Ayelet - The Israeli Association for Thematic Philately

איל"ת היא עמותה המאגדת בולאים מכל הארץ, האוספים בולים ודברי דואר על פי נושא.

* חברי איל"ת מקבלים את פרסומי האגודה:

<< חוברת "**נשואון**" - יוצאת לאור ארבע פעמים בשנה. במידע בולאי על אספנות נישאית, נשאי איסוף וחומר בולאי;
<< עיתון "**שובל**" של התאחדות בולאי ישראל.

ranb2000.wix.com/ayelet

- * מפגשי חברים והרצאות פעם בחודש.
- * מכירות פומביות לחברי האגודה בלבד.
- * הדרכה וסיוע מקצועי לתצוגה בתערוכות בולים בארץ ובחו"ל.
- * הזכות להנות משרותי הספריה הבולאית העשירה של התאחדות בולאי ישראל.

ניתן לקרוא חומר נוסף באתר איל"ת בכתובת הבאה או באמצעות QR-Code:

רוני סומק – על שירה ויצירה בבולים

רוני סומק הוא אולי המשורר הישראלי הבולט ביותר של העשורים האחרונים, ובוודאי מן המשוררים הישראלים הפוריים ביותר והמוכרים ביותר בעולם, וזאת בזכות תרגומים רבים של שירתו לעשרות שפות שונות. סומק זכה כמעט בכל פרס אפשרי, החל מפרס ראש הממשלה (פעמיים – בשנים 1990 ו-2001), פרס יהודה עמיחי לשנת 2004 ופרס רמת גן לשירה לשנת 2010. אלא שלצד כתיבת השירה, מתנהל סומק מזה שנים במספר עולמות מקבילים שכוללים, בין היתר, פעילות ציבורית וחברתית ענפה ועבודה בלתי נלאית לקידום שירה בקרב קהלים שאינם נמנים על קהל קוראי השירה המובהקים. אחד מ"עולמות אלה" – ואולי המעניין מכולם – הוא יצירת הדפסים וקולאז'ים ייחודיים שכמעט תמיד מלווים, במישרין או בעקיפין, את יצירת השירה, הן זו מפרי עטו והן מפרי עטם של משוררים ומשוררות אחרים. אחד מסימני ההיכר הבולטים בהדפסיו של סומק הוא השימוש הנרחב שהוא עושה בבולים כאמצעי אמנותי המלווה את המוטיב המרכזי בהדפס ומדגיש אותו. ביקשנו מסומק רשות לפרסם ב"שבל" כמה משיריו לצד ההדפסים שיצר בעקבותיהם ולכתוב לנו על המקום המיוחד שתופסים הבולים ביצירתו ובנוף חייו.

את אהבתי לבולים אני מקדיש למעטפות ששלח לי חבר שנסע עם משפחתו לחוף השנהב. השנה הייתה 1963. הייתי אז בן 12 ואביו של החבר נשלח מטעם "סולל בונה" ליעץ לשר השיכון של אותה מדינה. טלפונים לא היו אז בבתיים והדרך היחידה לשמור על קשר הייתה באמצעות מכתבים. במכתבים אלה סיפר לי החבר על נפלאות הג'ונגלים הנהדרים של אפריקה, על מיץ אגוזי הקוקוס ועל החברים שהכיר בבית הספר המקומי. אבל יותר מאהבת המכתבים התאהבתי בבולים שהודבקו על המעטפות. היו אלה בעיקר בולים בצורות גיאומטריות שלא הכרתי עד אז. לכבוד צווארה של הג'רפה יצרו בול משולש, האריות היו צבעוניים מאד בבולים המשושים ומה לא. אלבום כבר היה לי ופתאום האלבום הזה התמלא חיים. מאפריקה עברתי לארצות אחרות. הכרתי את מלכת אנגליה, למדתי לאיית את המילה "חרות" מפסל אמריקני וידעתי שהשחקנית הכי יפה בצרפת היא בריז'יט בארדו. כמוכן שמלכי האלבום היו בולים ישראליים. ובכלל מי שרוצה ללמוד על הביוגרפיה של המדינה הזאת מוזמן להתחיל מדפדוף באלבומי הבולים שלה. אחרי שנים כשהתחלתי לצייר ידעתי שהבולים האלה הם לא רק קישוט. הם הרצון שלי להתכתב עם הגיבורים עליהם אני כותב.

רוני סומק

שלושה בולים הולנדיים

אולי היא עדין עומדת ביער שלג הולנדי,
צעיף הרוח ממשיך ללפף את צווארה
ומי יודע אם כבר למדה לקבץ אהבה
כמו שקובעים פרסה.
מה שנשאר לי ממנה זה שלושה בולים
שנתלשו ממכתבי הריב
ועל כל אחד מהם מצויר קוקר ספניל.

כמה תמימות יש פתאום בכלבים האלה,
כמה פרוה צמחה בשביל למחק מגופם
את המחשבה שהם, כמוהו, נולדו כלבי ציד.

לב

לשירלי, חוקרת מוח

אני נגר
המנסר מבשר העץ
דלתות לחדרי הלב.
על ספן
מנחים מכתבים ששלח המוח,
ובתוכן סוד יערות העד
שכל כך רציתי לדעת.

Studio Ronny

לזכר אמי

בשבוע האחרון להריונה ראתה אמי,
שחלמה על בת, את המלים Studio Ronny
מתנוססות על שלט חנות צלום.
אם בכל זאת יולד לי בן, חשבה, כמה
יתאים לו השם רוני.
גם ערבי (גרנו בבגדד)
גם עברי (אנחנו גולי בבלי)
גם אנגלי (היינו נתיניו של המלך
ג'ורג' הששי).

אבי נולד עבדאללה ונעשה אבנר,
סבי נולד סאלח וסרב להיות צבי
ואמי דיזי נולדה להכות שרשים
בכל מגדיר פרחים.

איזה מזל שהיא לא קראה לי
סטודיו.

מכתב לגבריאל בלחסן

"...ובעיניה אין רמז
לאף דמעה של אוהבים
לאף בכי
לאהבה של החיים..."

(פול מקרטני for no one תרגמה: נעמה לוריא)

בלילה, כשהכלבים חוזרים למלונות,
אתה מבין שקר כלבים הוא רק מעיל
שהניח החשך על כתפי המתאבדים.
החלון שלך מוגף, תמיד מוגף.
אתה בפוקר בודדים
מתאהב במלכה לב אדם,
ובעיניה, כמו בעיניה, אין רמזים.
אנחנו שחרים, גבריאל.
תחזור אחרי: שחרים.
שחרים כמו השער של אנה מניאני
כמו חול ארמונות הבלוז שרצית להקים
בדלתא של המיססיסיפי,
כמו דקת דומייה לזכר דגלים שהחזקת בחייה,
שבקשי הגיעו לחצי התרן.
מה הקשר, אתה שואל, בין כל השחרים האלה?
אלו עלים נובלים שלא הצלחת להחזיר לחדי הענפים,
אלו טפות חלב שהתקלקל במקרר שלא הפסיק
לרעד מקר, כמוך.
אלו אבני חצץ שעליהן צעדת יחד כשרצית לקנות בול
למכתב אהבה, שלא היה לך אמץ לשלח
לעצמך.

סונטה לכבוד המילה "לא"

"אם כבר
לא",
אמרתי בגיל 18
לזאת
שאמרה
לי
בפעם הראשונה
לא,
"אז שיצא לפחות
משפתיים
שצירו בגחלים
על פני אשה
שויליאם שקספיר ברא
בסונטה 130."

18

סונטת חולה ירח

ירח בלונדיני
המציץ
מחרין
התריס
רוֹאֶה
אֵיךְ
מתעורות
אצבעותי
על
כתב
הבריל
הנחקק
בחשכת
גופה.

עדכון קטלוג בולי ישראל

הנפקת פברואר-אפריל 2022

הטבלאות המלוות את הסדרות מחולקות לשש עמודות על פי הסדר הבא מימין לשמאל: המספר הקטלוגי של הבול, הערך הנקוב של הבול, מחיר בול לא חתום עם שובל, מחיר בול לא חתום ללא שובל, מחיר בול חתום עם שובל, מחיר בול חתום ללא שובל.

100 שנה לגבעתיים GIVATAYIM CENTENNIAL

גבעתיים חוגגת מאה שנים של חזון והגשמה, איכות חיים וחי קהילה מיוחדים. שורשיה של העיר נטועים עוד בימי קדם. ב"גבעת קוזלובסקי" נחשפו ארונות קבורה וכלי חרס מהתקופה הכלכותית, ובדרום העיר התגלו שרידי מצודה מהתקופה ההלניסטית.

2.50	10.00	10.00	10.00	5.00 ₪	2650
		12.00			✉

משפחת הצברים CACTUS FAMILY

מי הם אותם צמחים קוצניים ונפוחים שאת שמם אנו נושאים בגאווה? קקטוסים (משפחת הצברים, CACTACEAE) הם סוקולנטים, צמחים בשרניים האוגרים נוזלים בחלקי הצמח השונים, מה שמאפשר להם להתקיים בבתי גידול יובשניים.

15/2/2022

100 שנה להתאחדות האיכרים THE FARMERS FEDERATION OF ISRAEL CENTENNIAL

התאחדות האיכרים בישראל הוקמה בשנת 1922 כאגודה עות'מאנית. היא התנועה המיישבת הראשונה שקמה בישראל ומאגדת אלפי חקלאים בעלי משקים פרטיים במושבות וביישובים חקלאיים אחרים מכל רחבי הארץ.

5.90	23.40	23.40	23.40	11.70 ₪	2648
		25.40			✉

120 שנה למרכז הרפואי שערי צדק ירושלים SHAARE ZEDEK MEDICAL CENTER IN JERUSALEM YEARS 120

המרכז הרפואי שערי צדק נוסד בשנת 1902 כבית החולים היהודי הראשון בחלק המערבי והמתפתח של ירושלים. המרכז הרפואי הוקם על ידי קואליציה של יהודי אירופה במטרה לשרת את האוכלוסייה ההולכת וגדלה של העיר.

4.20	16.60	16.60	16.60	8.30 ₪	2649
		18.60			✉

אמנות בשואה

ART FROM THE HOLOCAUST

אוסף האמנות של יד ושם הוא האוסף המקיף ביותר בעולם של אומנות בנושא השואה. רוב היצירות המוצגות במוזיאון לאמנות של יד ושם נוצרו בגטאות, במחנות, ביערות או במסתור. הן מתעדות את חיי היומיום בתקופת השואה, וכן מספקות הצצה אל עולמם הפנימי של האמנים. על אף תנאי המחיה הקשים והמאבק היומיומי לשרוד, הצליחו האמנים בתושייתם להתגבר על המחסור בחומרי ציור, ודרך ציוריהם ביטאו את עוז רוחם ורצונם לחיות. כל היצירות, מלבד מגוון סגנונותיהן ונושאיהן, הן עדות לרוח האדם, הניצבת איתנה ומסרבת להיכנע.

1.30	5.20	5.20	5.20	ש"ח 2.60	2658
2.10	8.40	8.40	8.40	ש"ח 4.20	2659
2.10	8.40	8.40	8.40	ש"ח 4.20	2660
5.50	22.00	22.00	22.00	ש"ח 11.00	סה"כ
		24.00			✉

מעמד הר סיני

THE REVELATION AT MOUNT SINAI

על פי המסורת היהודית, זכותנו הבסיסית על אדמת ארץ ישראל והזהות היהודית – מקורן בתורה, בה אלוהים הנחיל לעם ישראל את ארצו. לכן מעמד קבלת התורה הוא אירוע חשוב ביותר בתולדות עם ישראל. במעמד זה הפכו בני ישראל מעבדים לעם משוחרר וקיבלו על עצמם לקיים את מצוות ה'.

5.00	20.00	20.00	20.00	ש"ח 10.00	2661
10.00	40.00	40.00	40.00	ש"ח 20.00	ss2661
		42.00			✉

1.30	5.00	5.00	5.00	ש"ח 2.50	2651
1.30	5.00	5.00	5.00	ש"ח 2.50	2652
1.30	5.00	5.00	5.00	ש"ח 2.50	2653
1.30	5.00	5.00	5.00	ש"ח 2.50	2654
1.30	5.00	5.00	5.00	ש"ח 2.50	2655
6.50	25.00	25.00	25.00	ש"ח 12.50	סה"כ
		27.00			✉

ישראל-גיברלטר הנפקה משותפת

ISRAEL-GIBRALTAR JOINT ISSUE

ישראל וגיברלטר שוכנות בשני הקצוות של הים התיכון, גיברלטר במערב (בקצה הדרום-מערבי של חצי האי האיברי ושל אירופה) וישראל במזרח.

3.70	14.80	14.80	14.80	ש"ח 7.40	2656
		16.80			✉

26/4/2022

יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל

MEMORIAL DAY 2022

במאי 1948, במהלך מלחמת העצמאות, לאחר ההפצצה המצרית על תל אביב שבה נהרגו ונפצעו אזרחים רבים, הוקם "שירות ההתגוננות האזרחית" – הג"א. שירות הג"א נועד להגן על אזרחים מפני מתקפות האויב, היה אמון על הכנת האזרחים להתקפות מהאוויר ועל פעולות חילוץ והצלה במצב חירום.

1.30	5.20	5.20	5.20	ש"ח 2.60	2657
		7.20			✉

100 שנה לרעננה
RAANANA CENTENNIAL

בימים אלו מציינת העיר רעננה מאה שנים להקמתה. מאה שנים חלפו מאז עלו על אדמת העיר ראשוני החלוצים מארצות הברית, בשנת 1922, מתוך חזון ציוני לעבד את הקרקע וליישב את הארץ. ברבות השנים, הפכה רעננה לעיר מובילה בישראל בחינוך, תרבות, פנאי, כלכלה ואיכות חיים. עיר שמיטיבה לשלב חדשנות מתקדמת לצד כבוד למורשת. מעל לכל, רעננה שומרת על מרקם קהילתי ייחודי ועל צבינה הירוק שאפיינו אותה מראשיתה.

2.10	8.40	8.40	8.40	4.20 ₪	2662
		10.40			✉

תוויות ביול

1/1/2022

תווית דוארמט – בעלי חיים בסביבה עירונית
ATM POSTAGE LABEL – ANIMALS IN URBAN AREA

8.00	2.50 ₪	141
------	--------	-----

15/2/2022

תווית דוארמט – בעלי חיים בסביבה עירונית –
דוכיפת מצויה
ATM POSTAGE LABEL – ANIMALS IN URBAN AREA –
UPUPA EPOPS

8.00	2.50 ₪	142
------	--------	-----

תווית דוארמט – בעלי חיים בסביבה עירונית –
מניפית מצויה

ATM POSTAGE LABEL – ANIMALS IN URBAN AREA –
PTYODOCTYLUS GUTTATUS

8.00	2.50 ₪	143
------	--------	-----

26/4/2022

תווית דוארמט – בעלי חיים בסביבה עירונית –
כרונ מצוי

ATM POSTAGE LABEL – ANIMALS IN URBAN AREA –
BURHINUS OEDICNEMUS

8.00	2.50 ₪	144
------	--------	-----

תווית דוארמט – בעלי חיים בסביבה עירונית –
קורמורן גמדי

ATM POSTAGE LABEL – ANIMALS IN URBAN AREA –
MICROCARBO PYGMAEUS

8.00	2.50 ₪	145
------	--------	-----

15/02/2022
חותמת יום ההופעה
משפחת הצברים

15/02/2022
חותמת יום ההופעה
100 שנה לגבעתיים

15/02/2022
חותמת יום ההופעה
150 שנה למרכז הרפואי
שערי צדק

15/02/2022
חותמת יום ההופעה
100 שנה להתאחדות האיכרים

02/01/2022
חותמת יום ההופעה
בעלי חיים בסביבה עירונית

26/04/2022
חותמת יום ההופעה
יום הזיכרון לחללי
מערכות ישראל

15/02/2022
חותמת אירוע
100 שנה למינהל המחקר
החקלאי - מכון וולקני

15/02/2022
חותמת יום ההופעה
מניפית מצויה

15/02/2022
חותמת יום ההופעה
דוכיפת מצויה

15/02/2022
חותמת יום ההופעה
הנפקה משותפת
ישראל-גיברלטר

26/04/2022
חותמת יום ההופעה
קורמורן גמדי

26/04/2022
חותמת יום ההופעה
כרוון מצוי

26/04/2022
חותמת יום ההופעה
100 שנה לרעננה

26/04/2022
חותמת יום ההופעה
מעמד הר סיני

26/04/2022
חותמת יום ההופעה
אמנות בשואה

הספרייה הבולאית של התאחדות בולאי ישראל

פתוחה בימי חמישי בין השעות 09:00-16:00.

לחברי ההתאחדות – השאלת ספרים, קטלוגים, מגזינים וצילומי תצוגות.

לקהל הרחב – עיון במקום.

רח' אבן גבירול 39, תל אביב, קומה א', טל': 03-6295547

Yariv Haft יריב האפט

Mobile: 050-9899098 נייד:

קונה ומוכר בולי ישראל
Buying & Selling Israel Stamps

ת.ד. 33320 חיפה 33213 P.O.Box
דוא"ל: lotsofstamps1@yahoo.com

בולי גלעדי

בולי ישראל, חו"ל, נושאים ויודאיקה,
בולי הרשות הפלסטינאית

מבצע אלבום 30 דף שורות שקופות רקע שחור
LEUCHTTURM תוצרת גרמניה

יבואן פסי HAWID

רח' אלנבי 76 ת"א קומה ב' טל: 03-5163871, ת.ד. 3059 תל אביב 6103001
טלפון סלולארי: 054-5390225; אימייל: giladistamps@gmail.com

מרכז הבולים

מתמחים במוקדמים, מנדט, מנהלת העם
ובולי ישראל, טעויות, תוויות מכל הסוגים,
זרזנים בולי חו"ל לפי חלוקה למדינות ונושאים
נציג בלעדי של DAVO-MICHEL

אלנבי 94 תל-אביב (במרתף)
טל: 03-5605755, פקס: 03-5605430, נייד: 050-6555370
email: stamps.center@gmail.com

ולדי פיש – קונגרס הבולאים

הערכת שווי אוספי בולים, שטרות ומטבעות קנייה ומכירה
הערכת שווי ללא עלות בבית הלקוח

טלפון: 054-6511897

רחוב החלוצים 18 תל-אביב

Email: fishstamps1988@gmail.com

אליק רינק

בולים ומטבעות
קונה ומוכר

רח' הס 4 פינת אלנבי 35, ת"א ת.ד. 3554,
טל: 03-6297192, פקס: 03-5255131,
מען: 03-5227922, נייד: 052-2502963
דוא"ל: rinekstamps@gmail.com

בולי כחול לבן

Blue White Stamps

קונה, מוכר, מחליף, מכירה פומבית, אביזרים, בולים, מטבעות ושטרות.

רח' המלך ג'ורג' 6 (ירידה מאלנבי), ת.ד. 23257 תל-אביב 61231
טל: 03-5281023, 03-5015496, פקס: 03-6521145, נייד: 050-7858613
Email: sherman77@013.net.il

תודה על תרומת בולים לנוער

- גדי הללי
- שאול שחם – לזכר שרה שחם ז"ל
- נורית גולדסמיט
- משה שיפמן
- משפחת וולנד – לזכר האב, בנימין וולנד ז"ל
- איימי מוסרי – לזכר האב, לארי קר ז"ל

- רן מאירוביץ
- גל מור
- אביאל סטולר (זלמן שז"ר 5 נתניה)
- צ'רנובילסקי גרגורי
- סיגל מינס – לזכר אביה, מאיר מרדכי ז"ל
- גנדי ברמן

"בוקר של בולים"

חברי ההתאחדות מוזמנים למפגש

"בוקר של בולים"

אשר יתקיים

ביום שישי ה-24 ביוני

במשרדי ההתאחדות ברחוב אבן גבירול 39, תל אביב.

תכנית המפגש:

10:00 - 9:00 התכנסות, כיבוד קל

10:10 - 10:00 דברי פתיחה

10:20 - 10:10 מה חדש בהתאחדות?

11:00 - 10:20 "פריטים בפירוט" - מספר אספנים יציגו פריט אחד
מהאוסף שלהם

11:30 - 11:00 חידון בולאי נושא פרס על פלטפורמת Kahoot

12:30 - 11:30 מכירה פומבית

הכניסה חופשית לחברי ההתאחדות הבולאים בלבד

אין צורך בהרשמה מראש

נשמח לראותכם!